ҮРЭНЭЙ АМБААРТА БУРЯАД ОРОНОЙМНАЙ алтан шэниисэ орожо эхилзэ!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 201 (9955) | 1962 оной августын 25, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Таряалан дээрэһээ мэдээсэлнүүд

Охин-Булагай совхозой (Бэшүүр) комбайнер Цырендоржи Дашиевич Мункуев „С-6“ комбайнаар 5 үдэртэ халаан соогоо 126 гектар таряа эрхим шанартайгаар хадаа.

Хуриалгын түрүүшүүлһээ жэшээ абагты!

Бэрхэшүүл шалгарна

Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд, механизаторнууд таряа хуряалгадаа августын 13-һаа оробо. Ажахын тоосоондо орохон таряан ажалай 2-дохи бригада (бригадирнь Д. Н. Жимбеев) хуряалгаяа түрүүлэн эхилээ. Ажахын тоосоондо ороһон 1-дэхи, 3-дахи бригадын 8 комбайн түрүүшын үдэр соо 100 гаран гектар хадаа.

Суутай комбайнёрнууд Дамдин Бударожиев, Дугаржап Жимбеев болон бусад даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

Механизаторнууд бултадаа хоорондоо мүрысэнэ. Тэрэнэй дүн 5 хоног бүри гаргагдажа, колхозой правлени, партком түрүүлжэ ябагшадта шан барюулжа урмашуулна.

Колхозой механизаторнууд таряа хуряалгынгаа хажуугаар паараа хоёрлоно, намарай эртын паар хахална. Энэ хүдэлмэридэ трактористнууд Даша Будажапов, Бабасан Тулосонов гэгшэд шалгарна. Тэдэнэр халаан соогоо 7 га хахалхын орондо 9,1 гектар элдүүрилнэ.

С. Биликтуев.

Сэлэнгэ.

...эр бүри улам ...шэмтэйгээр

...таряалан дээрэмнай ...айн ургаса гараад, тү...даа эдеэшэжэ байна. ...ур абажа үзэхэдэ, бүхы ...гектарай 18—20 цент...роһон лаб абтахаар хү...

...ургасаяа нэгэшье гээл...ор, тон богонихон бол...уряажа, гүрэндөө 70 га...ан пүүд таряа худал...орилго табинхайбди. ...үдэрнүүдтэ артелиин ...бүхэн таряа хадал...бүхы трактор, комбайн, ...э жаткануудаа табяад, ...унигүй хүдэлжэ байн...э жэлдэ колхоздомнай ...3100 гектарта орооһото ...ллууд, тэрэ тоодо 2700 ...нисэ амяарлан хадаг...уряагдаха юм.

...е бүхыдөө үргэн абас...ЖР-4,9» түхэлэй 3 ла...жатка таряа хадажа, ...болгохо түхеэрэлгэтэй ...«С-6» түхэлэй 9 ком...хэреэн сүүдхэ соо хү...байнхай. Үнгэрэгшэ ...үдэрэй туршада 800 га...арай ургаса хадагда...ла болгогдоо. Анхан...шо олонхи агрегадууд ...15 гектар хадаха даа...орондо хододоо 30—...ургэдэг болонхой. Тэдэ...да дүршэлтэй комбай...нокентий Смолин, трак... Демид Некипелов, ...ер Алексей Некипе...тракторист Николай Не..., мүн комбайнер Васи...Некипелов, тракторист ...он Барсуков гэгшэдэй ...нууд илангаяа бүтээсэ...ажалаараа шалгарна. ...тор, машина, комбай...нэгэшье һаадгүйгөөр, ...э ехэтэйгээр хүдэлгэжэ, ...бүхэнэй ажалые зү...айнаар эмхидхэн, бү...агаа 7 үдэр соо «хүл...буулгажа», тэрэнээ ...й туршада суглуулан ...абахабди.

...зорилгые амжалтатай...үүлхэ хүсэн, мэргэ...дабари, оролдолго хэ...манда бии. Бүхы Со...ойнмнай, манай ба...осмонавт хүбүүдэй гай...та илалта механиза...оряашан бүхэнэй урма ...улам хүсэтэйгөөр ба...ба.

И. Фалилеев,

...урэй аймагай «Победа» колхозой түрүүлэгшэ.

16 үдэртэ...

Эгээн түрүүлэн Хяагтын совхозой 2-дохи отделениин механизаторнууд шэниисээ амяарлан хадажа оробо. Тэдэнэр ургасаяа богони болзорто, эрхим шанартайгаар хуряажа, гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө түргэн дүүргэхэ зорилго табижа, мухаршэбэрэйхидэй үнэтэ үүсхэлые һайшаан дэмжээ. Совхозой механизаторнууд ажахыдаа байһан бүхы арга боломжоёо гүйсэдөөр хэрэглэжэ, бүхы орооһото ургамалнуудаа хүдэлмэриин 6 үдэр соо хадаад, 10 үдэр соо суглуулан сохихоор шиидээ. Энэ үе соо лафетнэ жаткын машинист бүхэн 350 гектар амяарлан хадаха, комбайнёр бүхэн мүн лэ тэды шэнээн гектарта баал суглуулжа сохихо юм.

— Механизаторнуудаймнай абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ байһаниинь найдамтай. Механизаторнуудай хэһэн ажал хэлэһэн үгэ хоёрынь хэзээдэшье алгасахагүй байха,—гэжэ тус отделениин ажахын тоосоондо ороһон таряан ажалай бригадын бригадир Санжи Раднаевич Гумпылов мэдүүлнэ.

Үнэхөөрөөшье таряанда ороһон түрүүшын үдэрһөө хойшо лафетнэ жаткын машинистнар В. Чимбеев, А. Юмтаров, С. Каширикин, П. Черноаров, гэгшэд шэниисэ амяарлан хадахадаа ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Эдэнэр түрүүшын 4 үдэрэй туршада 400 гаран га таряа баал болгобо. Энэнь жатка бүхэнөөр үдэрэй 25 гектар хадагдаһан болоно.

В. Жигжитов.

Республикын колхоз, совхозуудһаа гүрэндэ орооһо таряа, овощ худалдалгын ябаса тухай

1962 оной августын 20-ной мэдээн

Аймаг, управлени	Бүхыдөө тариянай худалдагдаһаниинь (центнерээр)	Овощиин бүхыдөө худалдагдаһаниинь (центнерээр)
Загарайн	—	144
Мухар-Шэбэрэй	144	80
Сэлэнгын	—	—
Тарбагатайн	—	146
Советскэ	869	1284
УЛААН-ҮДЫН УПРАВЛЕНИ (бүхыдөө)	1013	1654
Баргажанай	1169	81
Кабанскын	—	108
Прибайкалиин	—	60
Түнхэнэй	—	111
КАБАНСКЫН УПРАВЛЕНИ (бүхыдөө)	1169	360
Бэшүүрэй	1693	157
Зэдын	—	11
Захааминай	—	—
Хяагтын	—	224
ХЯАГТЫН УПРАВЛЕНИ (бүхыдөө)	1693	392
Яруунын	—	—
Хориин	69	—
ХОРИИН УПРАВЛЕНИ (бүхыдөө)	69	—

ТЭЖЭЭЛЭЙ БОБЫЕ САГ СООНЬ ХУРЯАЖА АБАХА, ҮРЭҺЫЕНЬ ЯАЖА ХАДАГАЛХАБ

Тэжээлэй бобы болон бобово бусад (горох, викэ) ургамалнууд эдэ жэлнүүдтэ манай республика дотор гансал үрэһэ абахын эрхээр таригдажа байһаниинь мэдээжэ. Тиихэдээ колхоз, совхозууд ойрын жэлнүүдтэ бобово ургамалнуудые тариха өөрын үрэһэ хүрэнгэтэй болохо бшуу.

Мүнөө жэлдэ республикымнай ажахынууд илангаяа ягаабтар үнгэтэй, мүн жэжэ үрэһэтэй немец сортын бобынуудые тариһан байна. Тиимэ бобынууд богони болзорто эдеэшэдэггүйшье һаа, август һарын наратай үдэрнүүдтэ нёдондонойхиһоо эртэ эдеэшэнтэжэ байна.

Гэбэшье олохон ажахынууд ургасаяа хуряажа эхилээгүй. Ушар тиимэһээ энээниие мартажа болохогүй. Түсхайлан хэлэхэдэ тэжээлэй бобы таригдаад байхадаа хабарай 4—5 градус хүйтэниие тэсэмгэйгээр дабадагшье һаа, буурсаглажа байха үедөө намарай эртын боро хюрууда хүлдэжэ муудадаг юм. Заримдаа 2 градус хүйтэн болоходо буурсагуудынь хүлдэшэдэг. Энэ талаар республикымнай олонхи аймагуудта эртэ хүйтэрхэ, энээниие колхоз, совхозууд анхаралдаа абажа, ургасаяа түргөөр хуряажа абаха зэргэтэй.

Имагтал бобын эшэнүүдэйнгээ доодо талаар шаралжа эхилхэдэ, үрэһэнэйнь харлажа байхада ургасынь хуряажа абахада таатай гэжэ дүй дүршэл харуулна.

Үрэһэ хүрэнгэ абтахаар таригдаһан тэжээлэй бобые гансал амяарлан хуряаха шухала. Тиихэдэ абтаха үрэһэнэйнь шанар һайжардаг, гээлтэ хоролтодо оронгүйгөөр хуряагдаха. Энэ талаар Эрхүүгэй хүдөө ажахын станциин хэжэ байһан туршалгын дүнгүүдые харуулая. Жэшээлхэдэ, тус ажахыда жэжэ үрэһэтэй немец сортын бобы апрелиин 28-да таригдаад, 83 хоногой үнгэрһэн хойно (августын 12-то) хадагдаа. Баалнууд сооһоо суглуулагдажа сохигдоһон үрэһэнниинь тарилгынгаа шанараар 92—100 процент болоо һэн. Харин тиихэдэ ороһониинь нэгэ бага бишыхан болоо юм. Мүн Сибириин бусад туршалгын ажахынуудта иимэ хүдэлмэри ябуулагдаһан, тиигээд тэжээлэй бобы хуряаха болзор тодорхойлогдоһон байгаа. Зүгөөр манай республикын эрхэ байдалда тэжээлэй бобые 90 хоног байлгаад хуряажа абахада (августын 20—25-най үеэр) таатай.

Тэжээлэй бобые орооһо таряа хуряадаг лафетнэ жаткануудаар хадажа болохо. Хэрбээ зарим полинуудта бобын набтараар ургаһан байгаа һаа, бобово ургамалнуудые хуряадаг түсхай жатканууд хэрэглэгдэнэ. Тиигээд хадагдаһан баалнуудые ехэ үни байлгангүйгөөр суглуулжа сохихо хэрэгтэй. Энэ ушарта «СК-3», «СК-6» түхэлэй комбайнууд хэрэглэгдэдэг юм. Тэжээлэй бобые гээлтэ хоролтодо оруулангүй хуряажа, ажалаа богони болзорто эмхидхэхэ хэрэгтэй. Бобын үрэһэнэй гэмтэжэ муудахагүйн тулада комбайные һайса тааруулан заһажа табиха: барабанайнь эрьесые минутын 450—500 болотор хороохо шухала. Комбайнуудһаа абтаһан бобын үрэһэн тэрэ саггаа, түсхай машинаар сэбэрлэгдэхэ, шииг нойтонь 15—16 процентдэ оротор хатаагдаха ушартай. Үрэһэ хүрэнгэдэ орохо бобын орооһые томо жэжээрнь илгахадаа «ОС-1,5», «ОСМ-3У» түхэлэй орооһо сэбэрлэдэг машинануудые хэрэглэхэдэ болохо.

Шиигтэй бобын үрэһые нара һалхинда хатаахада һайн. Тиихэдээ орооһо хатаадаг шала дээгүүрнь 10 сантиметр хүрэтэр зузаанаар тараагдаад, худхажа байдаг юм. Шииг нойто бүри багатай бобые сэбэрлэжэ байха үедөө һалхинда хиидхэжэ хатаахада һайн. Заримдаа бобын үрэһые хуурай обёостой холёод хатаахада болохо байна.

Магад энэ намар бороо хура ехэтэй байха. Бүрхэг үдэрнүүдэй болоо һаа, бобын үрэһые орооһо хатаадаг сушилкануудта хатаахада болохо юм. Тиихэдээ сушилкануудые ехээр түлижэ болохогүй. Даамай халуун сушилкада орожо гараһан бобын орооһон тарилгын шанар муутай болодог. Хэрбээ бобын орооһоной 25 процентһээ дээшэ шиигтэй байбал, 40—45 градус халуунтай пэшэндэ хатаажа болохо. 20—25 процент шиигтэй бобые 45—50 градус, 20 процентһээ бага шиигтэйень 55 градус хүрэтэр халуунтай пэшэндэ хатаагдана.

Хатаагдаһан бобын үрэһые модоор хэгдэһэн шалатай хуурай амбаарта, нэгэ метр хүрэтэр зузаанаар адхажа хадагалха хэрэгтэй. Хэрбээ мэшээгүүд соо байлгагдаха болоо һаань тэдэниинень ханануудһаа зайтайгаар модон дээрэ дэрлүүлжэ табихада һайнаар хадагалагдана.

Тэжээлэй бобые саг сооьнь хуряажа, үрэһыень суглуулжа абабал, республикымнай ажахынууд ерэхэ жэлэй тарилгада үрэһэ хүрэнгэ ехээр бэлдэжэ абаха аргатайшье.

А. Цепенко,

Буряадай хүдөө ажахын туршалгын ажахын ахалагша научна сотрудник.

Эхи табигдаа

Улаан-Үдын элеваторай харша соо ороходо обоо сүбөө, һүри мэтэ шэниисэ харлана. Тэндэ шэниисэ сэбэрлэхэ, ашаха ута богони транспортёрнууд эндэ тэндэ хүдэлжэ байба. Тээ саашаа ошоходо ороoһо сэбэрлэдэг «ОВП-20» машина хүдэлнэ.

Байгша ондо таряанай баян ургаса хаа хаанагүй гараад, хүн зониие баясуулжа, республикамнай гүрэндөө 7,5 миллион пүүд ороoһо худалдаха, тушааха гэһэн уялга абанхай. Энээниие хараадаа абажа, элеваторай хүдэлмэришэд шэнэ ургасадаа эрхимээр бэлдээ.

Энэ элеваторта Тарбагатайн, Загарайн, Хориин, Прибайкалиин, Сэлэнгын аймагуудай ажахынууд ороoһо тушааха юм. Эдэ зургаан аймагһаа хамтадаа байгша ондо 100000 центнер ороoһо орохоор хараалагдана.

—Социалис уялгануудаар хараалагдаһан 100000 центнер таряа тушаажа абахаар манай элеваторай хүдэлмэришэд бэлэн,—гээд директорэй орлогшо Виктор Иннокентьевич Вершинин мэдүүлбэ.

Августын 17-һоо шэнэ ургасын дээжэ орожо эхилээ. Эгээн түрүүлэн Үдын совхозой дүрбэдэхи фермэһээ жолоошон, коммунис ажалай ударник Вениамин Андреевич Новиков **(1-дэхи зураг)** алтан шара шэниисэ ашанхай ерээ. Тэрэ 1-дэхи автоколонноdo 24 жэл ажаллажа байнхай. Мүн тэрэ совхозой хоёрдохи классай жолоошон, коммунист Владимир Иванович Машанов түрүүшын үдэрһөө элеваторта хүндэтэ ашаа зөөнэ.

Прибайкалиин аймагһаа «Прибайкалец» колхозой жолоошод нүхэд Хухарев, Кирилов, Русанов, Чумаков гэгшэд үдэртөө хоёр рейс хэнэ.

Элеваторай лабораторидо ороходо Ирина Максимовна Павлуцкая **(2-дохи зураг)** ороoһоной хэды шиигтэй байһые шалган үзэжэ сүлөөгүй байба. Тэрэ Улаан-Үдын хүдөө ажахын институт дүүргээд, хоёрдохи жэлээ эндэ хүдэлжэ байна.

— 19 процент хүрэтэр шиигтэй ороoһо абадагбди. Түрүүшын ороһон 18—19 процент шиигтэй байна,—гээд лабораториие даагша нүхэр Павлуцкая манда харюусаба.

Иигэжэ ехэ хүдэлмэриин эхи табигдаа. Алтан таряа үдэрһөө үдэр бүри улам ехээр урдажа захалаа. **(3-дахи зураг).**

С. Балдуевай фото, текст.

Хони үрэжүүлгэеэ эмхитэйгээр дүүргэхэмнай

Таряа хуряалга, тэжээл бэлэдхэлгын хажуугаар совхозоймнай хонишод ерэхэ жэлэй түрүүшын кварталда бүхы хонидоо хурьгалуулхын зорилгоор тэдэнээ богони болзорто, һайн хусануудай үрөөр үрэжүүлжэ дүүргэхын хойноһоо оролдожо байнхай.

Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ эгээл таатай саг—август, сентябрь һаранууд болоно. Үнэхөөрөөшье хонидые намар эртэ үрэжүүлээд, январь—февраль һаранuудта хурьгалуулхада таатай. Юуб гэхэдэ, үбэлэй хурьга өөдэргэн, тэдэниие һайнаар харууһалжа, 8—9 һаратайдань 40—50 килограмм шэгнүүртэй болгожо, гүрэндэ тушаахаар. Хонидоо гансал искусственна аргаар үрэжүүлхын зорилгоор бэлэдхэлэй хүдэлмэри яһалахан ябуулагдаа.

Совхозой отделени бүхэндэ эхэ хонидой отаранууд бэлэдхэгдэжэ, түс түстань бэеэр сула, залуу, түл үгэжэ шадахаар эхэ хонид, жэлһээ үлүүтэй болоһон түлгэнүүд суглуулагдаа. Совхозоймнай хонишод энэ жэлдэ 25500 эхэ хони, түлгэнүүдые үрэжүүлхэ түсэбтэй. Мүнөө эхэ хонидые харууһалдаг бригада бүхэндэ искусственна үрэжүүлгын түсхай хэрэгсэл, түхеэрэлгээр түгэс 25 пункт эмхидхэгдээд, хүдэлжэ эхилһээр хорёод шахуу хоноо. Энэ хугасаа дотор 23 техник-үрэжүүлэгшэд 13 мянга гаран хонидые искусственна аргаар үрэжүүлэнхэй.

Энэ шухала хүдэлмэриие түрүү хонишод Пурбо Гомбоев, Базаржап Цыденов, Дашинима Аюшиев, Даба Содномов гэгшэдэй даадаг бригаданууд габшагайгаар ябуулна. Жэшээлхэдэ, техник-үрэжүүлэгшэ Пурбо Гомбоев, тэрэнэй даадаг бригадынхид 887 эхэ хонидойнгоо 780 гараниинь искусственна аргаар үрэжүүлээ. Тэдэнэр үдэр бүри 60—70 хони үрэжүүлнэ. Тиихэдээ үглөөгүүр эртэ 4—5 часта бодожо, ототой болоһон хонидоо илгаад, үглөөгүүр үрэжүүлдэг заншалтай.

Бэлшээри һайнтай газарта яһала садажа, хүсэ шадалаа абаһан хонидынь һэрюудэ ехэ түргэн ототой болоно. Техник-үрэжүүлэгшэ нүхэр Гомбоевой оролдосото ажалые онсо тэмдэглэмээр.

Саашадаа хонидой үүлтэр һайжаруулха хэрэгые гүримшүүлхын тула нэгэ отарын хонидые олон хусын үрөөр үрэжүүлхэ ябадалые огто хориихойбди. Тэрэнэлэн хонин һүрэгтэ хусануудые һула табиха ябадал бүрид хоригдоо. Совхозой мэргэжэлтэд энэ шухала хүдэлмэриие өөһэдынгөө үдэр бүриин анхаралда абажа, миин хооһон захяа заабари үгөөд ябаха бэшэ, харин энэ ажалые отара бүхэндэ нягтаар эмхидхэдэг болоо.

Эрхим болзортонь хонидоо үрэжүүлжэ абахамнай. Ерэхэ жэлдэ бүхы хурьгадаа түрүүшын кварталда абахабди. Совхозойнгоо бүхы ажалшадтай нэгэн хамта хонишоднай бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ байна. Һаяхан манай совхоздо барюулагдаһан Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин дамжуулгын Улаан туг совхозой ажалшад малшадые шэнэ амжалтада зоригжуулна.

Ф. Савельев,

Сэлэнгын совхозой главна ветврач.

„ТЕМИЖБЕКСКИЙ" СОВХОЗОЙХИДОЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Баруун Тоёон. Энэ дабаанай үндэртэ гарахалаар нюдэ алдама үргэн уужам Тамчын тала—Сэлэнгын совхозой газар дайда нэмжын харагдана. Оршон тойрон тарялангай нэлэнхы ехэ талмай үргэлжэдөө миралзан, хүүен байхадал гэнэ. Бүшмэг hайхан таряалан соо харалааша бүлэг комбайнуудые холоhоо харахада шара далайн долгин соогуур тамаржа ябаhан асари томо онгосонууд мэтэ үзэгдэнэ.

Бидэ таряалангай баруун захадань зогсожо, комбайнануудай дүтэлхые хүлеэжэ байхадаа:

— Комбайнёрнуудтнай «Темижбекский» совхозойхидой жэшээгээр, шэнэ гуримаар ажаллана ха юм. Түрүү онол арга хэрэглэhэнэй ашаар ямар үрэ дүн туйланхайбта? —гэжэ тус совхозой главна инженер Алексей Пахеевта хандабабди.

— Тиимэ даа. Ставрополиин хизаарай «Темижбекский» совхозойхидой таряа хуряалга дээрэ гайхамшаг амжалта туйлаhан тухай hураг суу орон доторнай үргэнөөр таранхай. Тэдэнэй жэшээгээр манай комбайнёрнууд бүлэг бүлэгөөрөө ажаллана. Иигэжэ ажаллахадаа бүтээсэ ехэтэй, комбайнуудта техническэ харууhалга хэхэдэ зохистой, комбайнёрнууд бэе бэедээ туhалалсана, дүй дүршэлөө андалдана. Гадна бүлэг бүлэгөөрөө ябажа таряа хадахадаа комбайнёрнууд хоорондоо мүрысэнэ. Мүн тэдэнэй хүдэлмэрые хинан шалгахада таарамжатай,—гэжэ тэрэ яб байса харюусаба.

Хөөрэлдэhөөр байтарнай комбайнуудшье ойртожо, улам шангадаhан, түргэдэhэн шэнги, хүнүүдэйнь хүдэлхэ улам тодо болоно.

«СК-3» маркын табан комбайнуудай штурвалда үнинэй механизаторнууд Галдан Цырендоржиев, Шагдар Шагдуров, Илья Шишмарев, Лубсан Жалсанов, Д. Гунзынов гэгшэд hууна. Тэдэнэр комбайнынгаа скоростиие hэлгэн, таряалангай булангые аятайхан тойрожо, гаазаа нэмэн, урагшаа урматай түргөөр тэгүүлнэ. Комбайн машинануудай мотовилнууд таряанай эшэнүүдые альгадан, полотно тээшэ хашахадань, хурса хутагануудынь доохонуур отолно. Отологдоhон таряан полотно дээгүүр хажуу тээшээ hолжорон, поли дээгүүр алтан шаргал баалнууд болон зурына.

— Совхоздомнай «СК-3» маркын 13 комбайн бии. Хадалгада тусгаар таарулагдан зохёогдоhон эдэ комбайнуудай хүсөөр 6000 гектар таряа хадаха байнабди. Тиихэдэ агрегат бүхэндэ хоёр механизатор бэе бэеэ халан абажа ябаад хүдэлнэ. Хуряалгын бүхы хүдэлмэри түхэреэн сүүдхэ соо эмхидхэгдэнхэй. Тиимэл хадаа агрегат бүхэн үдэртөө 30—40 гектар, заримдаа дээшэшье хадана. Жэшээлхэдэ, комбайнёрнууд Борис, Бадмацырен Нимаевтан 18 часай туршада аяар 110 гектар таряа амяарлан хадаhан байна. Комбайнёрнуудта техническэ туhаламжа үзүүлхын тула нүүдэл мастерскойнууд эмхидхэгдэнхэй,—гээд инженер Пахеев таряалангай захада байhан автомастерской тээшэ зааба.

Таряа хуряалга дээрэ минута бүхэн сэнтэй. Хүсэтэ техникэеэ hаалтагүй ашаглахын тула нэгэ автоцистернэ ябажа, 12 комбайнуудые бензин, тоhоор үглөө, үдэшэниинь таhалгарнагүй хангана. Бензовозой жолоошон И. Кулаков гэгшын шударгы бэрхэ ажалые тэмдэглэмээр.

Комбайнай агрегадуудай ажалые техническэ талаарнь совхозой главна инженер А. В. Пахеев хүтэлбэрилнэ. Гадна, совхозой дирекци, партком хүдэлмэриин хүсэ, техникые хүсэд хэрэглэхэ зорилгоор комбайнай агрегадуудые совхозой фермэ бүхэндэ тусгаар хубаарилан табяа. Жэшээлхэдэ, хоёрдохи, дүрбэдэхи фермэнүүдые хоёрдохи бүлэг агрегадууд хангаха юм. Тэрэниие главна бухгалтер Г. Г. Андреев, хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ Ц. Дараев хүтэлбэрилнэ.

Тиихэдэ совхозой 1-дэхи, 4-дэхи фермэнүүдтэ хүдэлдэг нэгэдэхи бүлэгэй агрегадуудые главна агроном В. Ф. Михайлов, директорэй орлогшо Рябов гэгшэд ударидана. Эдэ нүхэднай механизаторнуудай дунда эмхидхэлэй, ниитэ-политическа хүдэлмэри ябуулха үүргэтэй. Дурсагдаhан хоёр бүлэг агрегадууд хуряалгые тон богони болзорто, гол түлэб сентябриин 1 болотор, эрхим шанартайгаар үнгэргэхын тула мүрысэнэ, техникэеэ зүбөөр ашаглан үдэр hүнигүй хүдэлгэнэ.

Сэлэнгын совхозой механизаторнууд Ставрополиин хизаарай түрүүшүүлэй онол арга хэрэглэн, таряа хуряалга дээрэ яhала hайн үрэ дүн харуулаа. Тэдэнэр августын 8-hаа августын 20 болотор дүрбэ мянга гаран гектар таряагаа амяарлан хадаад, баалнуудаа суглуулан сохижо эхилээ.

— Имагтал «Темижбекский» совхозойхид түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэн 12 комбайн, жаткын хүсөөр 6 мянган гектар таряагаа эрхим болзорто, гээлтэгүй хуряаха, хуряалгада хабаадаха хүдэлмэришэдэй тоо үсөөлхэ, ажалай журам болон бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ арга боломжо олообди. Тиин хуряалгын ажалай эршэ нэгэшье бууранагүй,—гэжэ совхозой парткомой секретарь нүхэр Цыбенов хөөрэнэ.

Ажалшадай эдэбхи зориг бадаруулха, тэдэниие урмашуулхын тула Сэлэнгын совхоздо тусхай шан тогтоогдоо. Хүдэлмэришэдтэ hайн байра байдал байгуулхын зорилгоор эндэхи хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд эртэнhээ оролдоhон юм.

Совхозой партийна комитет, дирекци, профсоюзай хүдэлмэришэдэй комитет социалис мүрысөөнэй дүрим зохёожо баталаа. Хубаарилагдан табигдаhан хоёр бүлэг агрегадуудай комбайн бүхэнэй үдэрэй 52 гектар хадаад, 30 гектар баал суглуулжа сохёод байбалнь, тэдээндэ совхозой дирекциин парткомой, профсоюзай комитедэй дамжуулгын Улаан туг, нэгэ эрье хонин үгтэхэ. Тиихэдэ комбайнёр бүхэнэй мүн лэ үдэрэй 55 га хадаад, 24 часай туршада 35 га баал суглуулжа сохёод байбалнь «Эрхим комбайнер» гэжэ бэшэтэй дамжуулгын Улаан туг 30 түхэриг шантайгаар барюулагдаха юм.

Тэрэшэлэн прогрессивно-премиальна гуримай ёhoop комбайнёрнуудай ажалай түлөөhэн үгтэхэ болоно.

Хээрын стануудта ороходо арюун, сэбэр, тобтой зохид. Эндэ «Дайшалхы хуудаhан», уряа лозунгнууд, социалис мүрысөөнэй ябасые харуулhан самбарнууд бии. Мүрысөөнэй дүн үдэр бүри согсологдожо, үглөөгүүр механизаторнуудай машинаяа тоhoдожо шалгажа байха үедэ соносхогдоно.

Совхозой дирекци, партийна комитет механизаторнуудай дунда соёл гэгээрэлэй, политическэ хүдэлмэри ябуулха асуудалда онсо анхарал хандуулна.

Сэлэнгын совхозой ажалшад, нэн түрүүн механизаторнууд сентябриин 1 болотор таряа хуряалгаяа гол түлэб дүүргэхэ, Эхэ орондоо 10.000 центнер таряа тушааха гэhэн өөhэдынгөө урдахи патриотическа зорилгые гүнзэгыгөөр мэдэржэ, тэрэнээ нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын түлөө үдэр hүниие илгадгүй тэмсэнэ.

Р. Балданов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Онохойн совхозой 1-дэхи отделениин Ким Доржиевай агрегат эдеэлхэ забhартаа поли дээрэ «Восток-3», «Восток-4» гэжэ совет онгосонуудай ниидэжэ ерэhэн тухай уншажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЗАМБУУЛИНАЙ БААТАРНУУДТА ЗОРЮУЛАГДАНА

Таряатай машинанууд бэлэдхэлэй пункт руу ошожол байна

ХУРАМХААН. **(Телефоноор абтаба).** Эдэ үдэрнүүдтэ Хурамхаанай совхозой хүдэлмэришэд, механизаторнууд ехэ дэбжэлтэтэйгээр хүдэлжэ байна. Тиигэнгүйгүй аргагүй. Юуб гэхэдэ, совет эрдэм, техникэмнай дэлхэйе доhолгоhон толотомо илалта туйлаа бшуу. Коммунис партиин хүмүүжүүлhэн манай баатар хүбүүд—космонавтнууд Андриян Николаев Павел Попович хоёр эгээ түрүүшын хамтын ниидэлгэ захагүй замбуулин руу хээд, бусажа ерээл. Бүхы совет арадтаяа хамта манай совхозой хүдэлмэришэд айхабтар ехээр баясан, омогорхоно.

Түүхын удха шанартай энэ амжалта совхозой бүхы хүдэлмэришэдэй урма зориг бадаруулна, хүсэн дээрэнь хүсэ нэмээнэ. Энээндэнь харюу болгон улам hайнаар хүдэлжэ, ниитынгээ малые хүрэхэ хэмжээтэй үбhэ тэжээлээр хангахын, баян таряагаа түргэнөөр хуряажа абахын тула шармайн хүдэлжэ байна. Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой тракторна таряан ажалай бүхы бригаданууд суглаанууд болоно. Совет баатарнуудай илалтада харюу болгон, механизаторнууд улам hайнаар хүдэлхэбди гэжэ мэдүүлнэ. Баатар хүбүүдтэ баяр юрөөлэй халуун үгэнүүдые хэлэнэ.

Совхозой түрүү комбайнер Павел Гурьянович Бурцев 10 үдэр соо СК-3 комбайнаар 130 гектар таряа хадаа. Үдэр соогоо 40 гектар хүрэтэр таряа хададаг байба. Социалис Ажалай Геройнууд Чоймпол Бадмаев, Цэдэб Бубеев гэгшэд «С-6» комбайнаар үдэр бүри 28—30 гектар таряа хадана, Нүхэр Телятниковай хүтэлбэрилдэг табадахи тракторна бригада таряа хуряалга дээрэ эмхитэй hайнаар хүдэлжэ байна. Тус бригадынхид зургаан комбайнаар нэгэ үдэр соо 822 гектар таряа хадаад, дүрбэн үдэр соо 610 гектар газарай баалнуудые суглуулан сохибо.

Энэ түрүү бригадын хүдэлмэришэд гүрэндэ таряа тушааха хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулна. Бригадын тоогууд дээрэhээ таряа ашаhан машинанууд бэлэдхэлэй пунктнууд руу ошожол, ошожо байна. hүүлшын мэдээгээр энэ бригадынхид 2300 мянган центнер таряа гүрэндэ тушаагаа. Ургаса хуряалгада эмхитэй hайнаар хүдэлhэнэй түлөө тус бригада совхозой дирекциин ба парткомой дамжуулгын улаан туг абаба.

Гүрэндэ таряа тушаалга үргэлжэлhөөр.

Б. Надагуров,
Хурамхаанай совхозой парткомой секретарь.

Баяр баясхал[ангай] оршон байда[л]

ТАРБАГАТАЙ. **(Тел[ефоноор] абтаба).** Замбуулин х[...] бүлэгөөрөө, олон хоно[г] [...]дэжэ ерэhэн баатар[...] Андриян Григорьевич [...]евай, Павел Романо[...]вичой гайхамшагта [...] зорюулhан митингнүү[д] [...]гатайн аймагта аж[...] угаа ехэ эдэбхи үүсх[...] шон байдалда үнгэрбэ.

Жэшээлхэдэ, Лени[...] рэмжэтэ колхозой си[...] ряалгын агрегадууд [...]ска вахтада жагсаад, [...]шэнэ амжалта туйлан[...] баясхалангай мити[нг...] үгэ хэлэхэдээ, нэгэдэ[...] лениин механизатор [...]сильев В. Е. иигэжэ [...]

— Эхэ оронойнгоо [...] техникын үшөө нэгэ [...] шагта илалтые ула[м] [...] жүүлгэдэ бидэнэр өө[...] хубитые оруулалсахые [...]бди. Хюруу, ольбо[...] тожо байhые хараада [...] 2—3 хоног соо шэмэт[...] заяа хуряажа дүүргэх[...] манай отделениинхид [...] дабаряа гамнангүй [...]

С. П[...]

Космонавтнууд[аар] омогорхоно[бди]

Совет арадай баатар[ууд] Андриян Николаев. П[авел По]пович хоёр одон-онго[...]лоо барин замбуули[н] руу удаа удаалан [...] нэйнгээ hүүлээр алтан [...]дэ амар мэндэ буса[...] хүн түрэлтэнэй [...] зурхые баяр баясха[лаар] билтаруулба. Энэ га[йхамшаг]та ушар хадаа Эх[э оро]мнай хүсэ шадалые, соёлой агууехэ туйл[...]дые үшөө дахин эл[и] гэршэлнэ бшуу.

Би юрын шахтёроо[р] [Социа]лис Ажалай Герой Г[...] Тучиновай эрхилдэг п[...]гуудай бригадада аж[...] Бидэнэр, шахтёрнуу[д] hара бүриингөө үйл[...] түсэб үлүүлэн дүү[...]

Рашид Х[...]
Гусиноозерско ш[...] проходчигуудай бр[...]

ХОЙТО ЖЭЛЭЙ УРГАСА ТУХАЙ МАРТАЖА БОЛОХОГҮЙ

Энэ жэл Хориин үргэн уужам поли дээрэ үнинэй абтаагүй hайн ургаса гаранхай. Тэндэхи Анаагай совхозой шэнинсын поли хаража байтарнай нэгэ наhатайшаг хүн хажуудамнай ерэжэ мэндэшэлсээд:

—Бараг лэ бээ? Тиимэшье hаа, мүнөө жэлэй сагай уларилаар бодоходо, үшөөл бираагүй ха. Тарилгынгаа газарта hаналаа ехээр табидаг hаамнай, бүришье hайн ургаса гарахал байгаа. Теэд хэн зэмэтэйб даа, газараа саг болзортонь хахалжа бэлдэнэгүй хаям бибди, — гэжэ хөөрөө бэлэй.

Тэрэ үбгэнэй хэлэhэн үгэнүүдэй тон гүнзэгы удхатай байhые аймагай хэдэн ажахынуудаар ябахадаа оло дахин бодожо үзөөбди. Нээрээшье, энэ аймагта таряалангай газар эртээнhээ, hайн шанартайгаар бэлдэхэ хэрэгтэ анхарал тон багаар хандуулагдадаг байшаба. Аймагай совхозууд жэлhээ жэлдэ паар хахалха түсэбөө дүүргэнэгүй, энэ хүдэлмэри муу шанартайгаар хэгдэнэ. Илангаяа намарай паар хахалха гэжэ эндэ оролдоногүй. Имагтал тэрэнhээ боложо, энэ жэлэй тарилга ехэнхидээ хабар хахалагдаhан газар дээрэ хэгдээ.

«Полиие hолоомонhоонь сэбэрлэхэ, намарай паар саг соонь хахалха тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой гараадшье байхада, Хориин аймагай партийна, советскэ органууд, совхозуудай болон тэндэхи нютагай үйлэдбэриин управлениин олонхи хүдэлмэрилэгшэд намарай паар хахалха шухала хэрэгтэ хуушанайхяараал хандаhаар гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүнөө аймаг дотор хэдэ мянган гектар ургасын хуряагдаад байхада, августын 20-ной мэдээгээр миил 186 гектар намарай паарай хахалагдаад байhан ушар тэрэниие эли тодоор гэршэлнэ гээшэ.

Намарай паар хахалалгын ябаса тухай мэдэхэеэ эндэхи совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин управленидэ оробобди. Теэд шортоо: тэрээн тухай hайса мэдэхэ хүн байбагүй. hүүлээрнь управлениин түсэблэлгын таhагта ороод: «Ажахынуудтнай хэды шэнээн намарай паар хахалха түсэбтэйб» гэжэ нэгэ хүдэлмэрилэгшэдэнь хандахадамнай, тэрэмнай томохон данса асаржа, урдамнай хаяад, «эндэ харагты» гэжэрхибэ. Тэрэ түсэбтэйнь танилсажа, ехээр гайхалдабабди. Юуб гэхэдэ, тэрэ харуулhан түсэбэйнь ёhoop энэ жэл Хориин совхозууд миил 12500 гектар намарай паар хахалха байшаба. Республикын эмхи зургаануудай түсэбэй ёhoop Хориин совхозууд мүнөө жэл 30 мянган гектар намарай паар хахалха байгаа.

Үйлэдбэриин управлениин, аймагай эмхи зургаануудай, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд намарай паар хахалха талаар хараалагдаhан түсэб, зорилгонуудаа саг болзортонь дүүргэхын түлөө болохо хэмжээнүүдые абанагүй. Жэшээ болгон Анаагай совхоз абаад үзэе. Ерэхэ жэл совхоз 17 гаран мянган гектар тарилга хэхэ юм. Хойто жэл үндэр ургаса абахын түлөө совхозойхид багаар хэлэхэдэ 10 гаран мянган гектар намарай паар хахалха ёhотой. Теэд мүнөө тэндэ миил 100-аад гектар хахалагдаад байна. Тэрэмнай намарай паар хахалха талаар hаяхан парти, правительствын табиhан зорилгонуудтай яашье таарагагүйл.

—Намарай паар хахалалга юундэ иигэжэ удааруулнат,—гэжэ совхозой главна агроном нүхэр Осиповhоо асуухадамнай:

—Тракторнай хаанашье хүрэнэгүй. Тэдэмнай ехэнхидээ таряа хуряалга, силос даралга, үбhэ сабшалга дээрэ хүдэлнэ,—гэжэ харюусаба.

Совхоз 70 гаран трактортай юм. Тэдэнэйнь таряа хуряалга, тэжээл бэлдэлгэ дээрэ гансал үдэрэнь хүдэлнэ, hүниндөө олонхидынь хүдэлнэгүй. Шалтагаанинь юуб гэхэдэ, трактор бүхэнэйнь нэгэ трактористтай. Тракторнуудые hүни хүдэлгэхэ тухай хэншье оролдоногүй.

Тус совхозой гурбадахи фермэ 9 тракторта юм. Тэдэнэй миил хоёронь хошоод трактористнуудтай. Теэд тэдэ хоёроншье хаа яа hүни хүдэлдэг. Тиимэhээ тэндэ мүнөө оройдоол 20 гаран гектар намарай паар хахалагдаад байна.

Нэгэдэхи фермэдэ ошоходомнай баhал тиимэрхүү байшаба. **Фермын «ДТ-54» маркын 4 тракторай орой нэгэнинь** hүниин хахалалгада гарана. Хахалагдаhан газарайнь шанар тон муу.

—Газараа юундэ иимэ муугаар хахалнат,—гэhэн асуудалдамнай фермые даагшын орлогшо **Б-Нима Балданов** иигэжэ харюусаа:

—**Газарань хатуу юм даа.** Энэ участок тушаажа абаагүйбди, муугаар хахалагдаhан газар шэнээр хахалагдаха,—гэжэ харюусаба.

Участок бүхэнөө дахин дахин хахалжа байбал, хэзээ түсэбөө дүүргэхэб? Тиигэнхаар нэгэ доро hайн шанартайгаар хахалаашань дээрэ бэшэ гү?

Намарай паар хахалха хэрэгтэ Үдын совхозой хүтэлбэрилэгшэд бүришье харюусалгагүйгөөр хандана. Тэндэ мүнөө оройдоол арбаад гектар намарай паар хахалагдаад байна. Тэрэ хүдэлмэриин муугаар ябажа байhаниие совхозой главна агроном нүхэр Сабылин иигэжэ тайлбарилна:

— Намарай паар хахалха аргамнай үгы. Зунайнгаа паар hаял хоёрдохёо хахалжа эхилээбди.

Фермэ дээгүүр ябахадамнай, тэдэнэр гансашье паараа хоёрдохёо хахалжа байгаа бэшэ, зарим тээ үшөө нёдондо жэл хахалха газараа hаял хахалжа байгаа hэн.

Хориин аймагай хүдөө ажалшад мүнөө жэл hайн ургаса хуряажа абахань. Тиихэ зуураа хойто жэлэйнгээ ургаса тухай яашье мартаха ёhогүй. Аймагай эмхи зургаануудай, совхозуудай болон тэндэхи нютагай үйлэдбэриин управлениин бүхы хүдэлмэрилэгшэд полинуудаа саг соонь hолоомонhоонь сэбэрлэжэ, трактор бүхэниие хошоод трактористнуудтай болгоод, үдэр hүнигүй хүдэлгэжэ, намарай паар hайн эгта, эрхим шанартайгаар хахалжа абахын түлөө шангаар тэмсэхэ уялгатай.

Ц. Субанов,
манай тусхай корр.

УДАРНИГУУДАЙ БҮЛЭ

Буряадай индустриин гигант болохо паровозо-вагонно заводой барилгын эхилжэ байhан үе hэн. Энэ томо барилга тухай ороноймнай олохон нютагуудаар тараhан зэрэб суур дуулаhан Василий Алексеевич Кузнецов Алтайн хизаарай Марушкино тосхонhоо эндэ хүдэлхөөр ерэhэн юм.

Тиигэжэ Василий Алексеевич гартаа hүхэ, лом барилсажа, заводой мантан томо цехүүдые бодхоолсохо хуби заяатай байгаа. Али олон бэрхэшээлнүүдшье ушарhан байха. Брезент палаткада байрлаха, эдеэ хоолоордшье дуталдаха ушар үзэгдөө бэлэй. Гэбэшье нүхэр Кузнецов эдэ бэрхэшээлнүүдhээ айжа сухаряагүй, сугтаа ажаллажа байhан нүхэдтэйгөө хамта тэсэмгэйгээр дабажа гаралсаhан байна.

Заводой барилгашье дүүрэхэ дүтэлжэ, тэндээ ажаллаха мэргэжэл шудалха хэрэг гараа бэлэй. Али цехтэ хүдэлхэб, ямар мэргэжэлтэй болохоб гэжэ нэгэнтэ бэшэ бодожо үзөөд, хани нүхэдтэйгөө зүбшэhэнэйнгөө hүүлээр кузнечнэ цехтэ ажаллахаар ороо hэн. Тэрэ сагhаа хойшо 20 гаран жэл үнгэрөө. Паровоз, вагонуудта хэрэглэгдэхэ элдэб детальнуудые бүтээжэ hураhан Василий Алексеевичын хэжэ шадахагүй ажал гэжэ мүнөө энэ цехтэ үгы шахуу. Хаанашье, алишье участогта, ямаршье хүдэлмэридэ нүхэр Кузнецовые табибал халаанай даабари холо үлүүлэн, эрхим шанартайгаар дүүргэгдэhэн лэ байдаг.

— Эрхим хүдэлмэришэн, hайн нүхэр, ёhотойл коммунист гээшэ,—гэжэ Василий Алексеевич тухай нүхэдынь дэмы бэшэ хэлсэдэг.

Мүнөө үедэ В. А. Кузнецов кузнечнэ цехтэ элдэб пружинануудые хэдэг участогта ажаллажа, эрхим жэшээ харуулна. Өөрынгөө мэргэжэлдэ олон залуушуулые hургаhан байха. Тиигэжэ коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэтэй болонхой.

— Василий Алексеевич гансаараа коммунис ажалай ударник бэшэ юумэл, тэрэнэй бүлынхид булта иимэ хүндэтэ нэрэ зэргэ[тэй] юм,—гэжэ халаанай [...]тер манда хэлээ hэн.

Иимэ hонин дуула[аад Куз]нецовой бүлынхидтэ [...]нилсахадамнай нээ[рээшье] тиимэ байба. hамг[ань] Екатерина Андреевна [па]ровозо-колёсно цех[тэ ...] тонно шэгнүүртэй аш[...] гэдэг томо кранай [маши]нистаар, басаганиинь [...] эсэгэтэйгээ хамта ку[знечнэ] цехтэ табан тонны[н ...] ажаллана. Даалга[тай] ажалдаа оролдос[тойгоор] хандажа, хүдэлм[эришэ]дэйнгөө дунда хүндэт[эй бо]лоhон эхэ басаган [хоёр] коммунис ажалай у[дарни]гууд юм.

Теэд эдэнэрэмнай [...] hанаараа hанаагаа а[мар]гүй, эрдэм мэргэжэл[ээ дээ]шэлүүлхын тула х[...] оролдожо байдаг. Ж[...] Таня басаганиинь [...] класс дүүргэhэнэйнг[өө hүүлээр]дэ заводто ажаллах[аар ерэ]hэн байгаа. Эндэ х[...] зуураа крановщигай [...] жэл hайса шудалжа [...]даа, саашанхи за[...] ойлгожо абаа. Мү[нөө] Кузнецова политех[ническэ] институтда экзамен [...] тушаанхай. Ажалh[аа] тангүйгөөр, заочно [...] намарhаа hуралсаж[а ...]хэнь.

Ажал хүдэлмэридэ[...] hуудалдаа улам ехэ [...]та туйлахыень удар[ниг]ай бүлэдэ хүсэнэбди.

Д. Цыр[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүү[н]haa) Таня, В. А. К[узнецов ...]тон ажалдаа. Коммунис [ажалай] ударнигууд ажалайнгаа [...] гэртээ амаржа байна.

В. Муллерай [...]

ВОЛГОГРАДСКА ОБЛАСТЬ. **Кисловска уhалууриин системын** түрүүшын ээлжээн ашаглалгада үгтөө. **Волгоградска далайн уhан** хоёр хүсэтэ станцинуудаар бүлэгдэжэ, **30 метр дээшээ гаргагдаад, 30 километрын hубаг канаваар өөрөө урдажа, гандуу тала газарнуудые уhалха байна.** Зураг дээрэ: **Кисловска уhалууриин системын гол канал.**

ТАСС-ай фотохронико.

ҺУРАЛСАЛАЙ МҮНӨӨ ЖЭЛ ШЭНЭ ХУУЛИ БЭЕЛҮҮЛГЫН ШИИДХЭХЫ ЖЭЛ БОЛОГ ЛЭ!

[..]лэдбэриин бригадануудые ажахын тоосоондо оруулха

[..] республика доторхи [..]дай үйлэдбэриин оло[..]ада һүүлэй жэлнүүд[..] ехэ дүй дүршэл оло[..]ан байха юм. Тараан [..], мал ажалаар илан[..] Загастайн (Сэлэнгэ), [..]ловкын (Зэдэ), Үүрэ[..]дын (Баргажан) бо[..] бусад һургуулинуудай [..]нууд хүршэ колхоз, [..]ниһоо һайн үрэ дүн [..]жэлдэ туйладаг болон[..] [..]лдэ ахалагша клас[..] үйлэдбэриин дадал [..] талаар һурагшадай [..] үүргэ улам дээшэл[..].

[..] олохон бригадын [..]дэлмэридэ ехэ дутаг[..] тохёолдоно. Энэнь [..] юуб гэхэдэ, ажа[..]оосоондо оролгые тоо[..]бадал болоно. Хэнэй[..]һээр, ажахын тоосоон [..] бүтээсэ дээшэлүүлхэ, [..] үнэ сэн хямда[..] бригадынхидай хан[..] һайжаруулха ехэ уд[..]ртай ха юм. Тиимэ болобошье, зарим һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгтэ ханалгагүйгөөр хандадаг байһаар. Энээн дээрэһээ шалтагаалан эрхим һайн үрэ дүн туйладаг һурагшадай бригадануудташье продукци абахадаа ехэ гаргаша хэгдэдэг, тэрээнэй үнэ сэншье ехэ байдаг. Мүн ажахын тоосоондо ороогүй бригадын механизмууд хүсэд ашаглагданагүй, бар хүсэн ехээр хэрэглэгдэнэ. Энэнь һурагшадай бригадануудай үүргые доошолуулна.

Ажахын тоосоондо ороһоной аша туһаар лэ ахалагша классай үхибүүд хүдөө ажахын хүдэлмэри зүбөөр түсэблэжэ һураха, дааһан машина техникэдээ, зэр зэмсэгүүдтээ, үбһэ тэжээл гэхэ мэтын зүйлнүүдтээ хямгатай наринаар хандадаг болохо, тарилга болон ургамалай харууһые саг болзор соонь хэжэ һураха байна. Тэрэшэлэн даабарита малнуудаа һайнаар харууһалхын, түрүүшүүлэй дүй дүршэл нэбтэрүүлхын хойноһоо эрмэлзэлгэ ехэтэйгээр оролдохо бшуу.

Хэнэйшье мэдэһээр, манай олонхи колхоз болон совхозууд ажахын тоосоондо оронхой. Ушар тиимэһээ һурагшадай бригада бүхэншье бэеэ даагаад хүдэлхэ ёһотой. Тиигээгүй һаа, колхозой гү, али совхозой ямар нэгэн хабсаргалта болошоно ха юм. Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай Сэлэн-Дүүмын һургуулиин бригада эгээл тиимэ байдалда оронхой.

Һурагшадай бригаданууд хүдөө ажахын ерээдүйн мэргэжэлтэдые, хүдэлмэришэдые бэлдэнэ ха юм. Тиихэдээ үхибүүд бодото жэшээ дээрэһээ үндэһэлжэ, ажахын тоосооной гол зорилгонуудые гүнзэгыгөөр ойлгохо ёһотой. Энээниие анхаралдаа абажа, Загастайн, Петропавловкын, Оронгын болон бусад һургуулинууд имагтал ажахын тоосооной үндэһэ һуури дээрэ һурагшадай бригадануудые эмхидхэжэ эхилбэ. Жэшээнь, Загастайн дунда һургуулиин багша А. И. Никулин бүри февраль һара соо Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэжэ, һурагшадай бригадын түсэб табижа эхилээ һэн. Тиихэдээ хэды гектарта кукуруза, саахарай свёкло, тэжээлэй бобы, овощ тариха тухай, мүн хэды хэмжээнэй ургаса хуряажа колхоздо тушааха тухайгаа тодорхойгоор хараалһан байха юм. Жэшээнь, 1962 ондо бэелүүлхэ түсэб соонь иимэ хэһэгүүд оруулагдаа юм:

1. Бригадада даалгагдаһан участок дээрэ хүдөө ажахын ургамалнуудые тарижа ургуулха агротехническэ түсэб;

2. Үйлэдбэриин даалгабари дүүргэхын тула хэды машина, үрэһэ хүрэнгын, үтэгжүүлгын хэрэгтэй болохо тухай. Тиихэдээ бригадын мэдэлдэ бүхы сезон соо хүдэлгэхөөр 2 трактор, 2 сеялкэ, 1 культиватор, тракторай 1 тэргэ абаха; байрын 2 гэр, 1 амбаар, овощ хадаглаха 1 гэр дааха тухай. Гэхэтэй хамта хабар-зунай үедэ хэрэглэхээр тушаан абтаһан машина, барилга бүхэнэй амортизациин түлөөһэн заатагүй хараада абтаа. Тэрэшэлэн тарилга хэхэ үрэһэнэй, үтэгжүүлгэнүүдэй, буртаг үбһэ усадхаха хоро химикадуудай, горючи болон түрхихэ материалнуудай үнэ сэн, автотранспортын гаргашанууд тодорхойлогдоо. Тиин энэнь хамта дээрээ үйлэдбэриин бүхы гаргашануудые тодо һонороор харуулжа үгэнэ.

Загастайн һургуулиин бригада ахалагша классуудай 23 һурагшадһаа бүридэдэг юм. Тэдэнэй 6 хүниинь трактор жолоодохо эрхэтэй. Дурсагдаһан бригада таряа, овощ ургуулха 2 янзын звено болон хубаараа юм. Тэндэхи газар дээрэ тракторай бүхы хүдэлмэри һурагшадай хүсөөр бүтээгдэнэ.

3. Агротехническэ түсэбһөө үндэһэлжэ, наг шэбхэ зөөхэһөө эхилээд, абтаһан бүхы продукциие колхоздо тушааха хүрэтэр хамаг хүдэлмэри тодорхойлогдоо.

4. Колхозой 1962 оной үйлэдбэриин-мүнгэнэй түсэбһөө үндэһэлжэ, һурагшадай бригадын накладной гаргашанууд тогтоогдоо.

5. Тэрэшэлэн колхоздо тушаагдаха бүхы орооһо тарияанай үнэ сэн тодорхойлогдоно.

6. Үйлэдбэриин бригадынхидай ургуулһан ургамалнуудай өөрын үнэ сэн мүн лэ түсэблэгдөө.

Загастайн һургуулиин һурагшадай бригада үйлэдбэриингөө түсэбые амжалтатай һайнаар дүүргэжэ байна. Даабарита участок дээрэ 360 тонно наг шэбхэ гаргаа юм. Тэрэшэлэн ургамалай тарилга болон харууһа агротехникын ёһоор үнгэргөө. Тэрээнэйнь ашаар кукуруза, саахарай свёкло, тэжээлэй бобы болон бусад ургамалнууд яһала һайнаар урганхай.

Ажахын тоосоондо оролго дурсагдаһан бригадын гэшүүдые нилээд урмашуулһан, эдэбхижүүлһэн байна. Тэдэнэр үйлэдбэриингөө түсэб һайнаар шэнжэлэн ойлгоо. Тиихэдээ ажахын тоосоондо ороһон бригада үнэгүй аад, ехэ продукци абаха гол зорилго урдаа табижа хүдэлдэг юм гээд ойлгоһон байна. Мүн ургасын хэмжээ болон шанар дээрэһээ ажалай түлөөһэнэй сэхэ дулдыдадаг тухай мэдэжэ абанхай. Эндэ урмашуулгын ёһо гуримууд бригадын ажал хүдэлмэридэ яһала ехэ үүргэ дүүргэһэн байха. Гэбэшье эгээл гол юумэнь юуб гэхэдэ, ажахын тоосоондо ороһоной ашаар үхибүүд агротехническэ түсэб дүүргэхэ, тарянай ургаса дээшэлүүлхэ шэнэ арганууды нэбтэрүүлхэ зорилготой ехэ үүсхэл оролдолго гаргаһан байна.

Һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудые ажахын тоосоондо оруулхада, үхибүүдые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ талаар айхабтар ехэ нүлөө үзүүлнэ гэжэ тэмдэглээ.

Н. Краснопевцев,
Хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.
А. Капустин,
Бур. АССР-эй габьяата агроном.

ХАНИНАРАЙ ХАЛУУН УУЛЗАЛГА

[..] Чисаанаһаа зүүлжээ нарһан тужа дабаад орхиходо [..] гэжэ олон зуун малай ондо ородог ууҗам нютаг хабтайн [..]. Хүлхисөөн нуур миралтажа, Ехэ Нарһатые һануу[..]. Энээнһээ гараһан хоолой Худан голые бэдэржэ, годиро [..] баруун гарһаанъ угтан шудхана.

[..] энэ хоолойн адагта, аажам даруу урадхалта Худан голой [..] хүнгэн машина урагшаа харан үнинэй зогсошонхой. Тэ[..]жууда дүшэ һайса гарамгай, һаншагһаа сайжа ябаһан хоёр [..] урин налагайгаар, үнэн энэрхы сэдьхэлһээ хөөрэлдэнэ: [..] һуража ябаһанаа һанан зугаалаад, хоюулан энеэлдэнэ. [..] бүлэ, үхибүүд тухайгаашье ярилдаа дэлгэнэ. Тиигэжэ [..] ажалай дүй дүршэлөө абалсана. Нэгэдэхи класста үзэг [..] тухай, үхибүүдэй аяг зан тухай, тэдэниие ехэ хэрэг, үргэн [..]ижүүлхэ багшын шадабари тухай һонин хөөрэлдөө эхил[..]даа хүн болоно, сэдьхэлынь баярлуулһан өөһэдынгөө һу[..] тухайдаа, багшанар болоно ерээд, түрэл һургуулидаа баг[..] хамта хүдэлжэ байгшад тухай омогорхон тэмдэглэнэд.

[..] хоёр ханинарай иимэ үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөөндэ һаалта хэ[..]гад, хоолойе үгсэн саашалаа бэлэйбди.

[..] хоёр хөөрэлдэжэ һуугшаднай Чисаанын найман жэлэй һур[..] эхин класста заадаг, БурАССР-эй габьята багша Долгор [..] Намжилова, Үльдэргын найман жэлэй һургуулиин [..]ссай багша Дашаханда Аюшеевна Цыбенова гэгшэд бэлэй. [..] Цыбенова хоёр Хориин һургуулида хамта һуража, үел[..], мүн хамта багшанарай һургуули дүүргээд, 1935 оной [..] Ярууна хоёрто багшалхаар эльгээгдэһэн юм. Тэрэ гэһээр [..] 27 жэлдэ багшалаад, түрүүшынхиеэ уулзаһаниинь энэ ха

[..] ажалай арюун замаар, арадтаа туһатай һайхан хэрэг [..] ерээ. Түрэлхид, шабинартаа хүндэтэй болонхой Долгор [..] анхан өөрөө эхин илассташ һураһан Чисаанынгаа [..] 27 жэл таһалгаряагүй багшалба. Тиихэдэ Дашаханда [..] Эгэтын эхин һургуулида 14 жэл, Үльдэргын һургуулида [..] багшалаа. 27 жэл соо багшын нангин уялга үнэн сэ[..]тэй солотойгоор дүүргэхэ гээшэ бага хэрэг бэшэ. Хүүгэ[..] оруулха тухай удаан хөөрэлдэн һууһаниинь ушартай. [..], хоюулан 10 гаран жэл соо нэгэдэхи класста заажа, [..] эхын арюун гарһаа халан абажа, эрдэм бэлигэй эхин [..] гашхүүлһэн байха юм. Зунай һайхан сагта, амаралтынгаа [..]гүй уулзажа, эльгээ дүүрэһэн хани хоёр багшанарнай [..] һуралсалайнгаа жэлые эхилэн, баһал самбарайнгаа дэргэ[..], арюун шарайнуудаа хүүгэд—һурагшад тээшээ хандуул[..]. Энэ түүхэтэ үдэрые угтуулжа, амжалта хүсэн амар[..].

ЦОКТО НОМТОЕВ.

Бэлэн, зэһэнхэй!

Ниислэл Улаан-Үдымнай олохон һургуули һуралсалай шэнэ жэлдэ нёдондо жэлэйхиһээ түргэн болзор соо, һайн шанартайгааршье бэлдэбэ. Советскэ районой № 26, 13, № 1, Ивалгын дунда, Железнодорожно районой № 23, 36, 40 дунда һургуулинууд, Октябрьска районой олонхи эхин һургуулинууд август һарын эхеэр гэр байрануудаа түхеэрһэн, хамаг кабинет, мастерскойнуудаа, доторойнь хэрэгсэл—зэр зэмсэг, зураг гэхэ мэтые һэльбэн бэлдэһэн, мүн бусадшье хүдэлмэри эмхитэй һайнаар ябуулһан байха юм. Эндэ бодото баримта болгон Советскэ районой № 26 найман жэлэй һургуулиие хараад үзэе... Ниислэлэймнай тэг дунда шахуу, ногоон базаарай дэргэдэ, улаангирнуудай хүреэ соо түбхинэһэн хоёр дабхар шулуун гэр караһан байхат. Үүдэнэйнь урда тээ эб найрамдал хамгаалан зогсоһон маягтай эхэ хүбүүн хоёрой мүнгэн сагаан хүрэг дүрэ ехэл таарууу зохидоор яларан угтахал даа... Гэшхүүр дабажа оромсоороо, гэрэл һайхан коридор соогуур гэшхэлэн ябахадаа, үхибүүдһээшье дутуугүйгөөр үнэн зүрхэнһөө баярлахалта: «КПСС-тэ алдар соло!» гэжэ заһамал алмазай түхэлтэйгөөр бүтээн урлаһан гоё гэгшын панноһоо залгуулан табиһан хангал һайхан сэсэгүүдэй баглаанууд, тэбхыштэр үлгэһэн шэнэхэн зураг лозунгнууд аржылдажа, шэрэ будагай хоншуухан үнэр анхилан байдаг юм. Классуудай үүдэ нээжэ ороходо, баһал ялагар салагар. Сахюур сагаан хана үһэ, алтан шарахан будагтай партанууд гү, али мүнөө жэлдэ шэнээр бүтээһэн шулуун мастерской соонь сэбэрлэжэ тоһодожо табиһан модо, түмэр дархалха зэр зэмсэгүүд ээдэдэ хүлеэһээр үнинэй.

— Энэ бүхы юумэтнай хэзээ бэлдэгдэжэ дүүрээб?—гээд һургуулиин директор нүхэр Черновһоо асуухадамнай:

— Июль һарын һүүл багта энэ түхэлдөө ороһон байха,—гэбэ.

— Хэнэй хүсөөр хэгдээ гээшэб?

— Гол түлэб түрэлхидэй, мүн һурагшадай хүсөөр... һургуулиин лэ тарамсаар һуралсалай хүдэлмэриин дүн ниитэлхэ суглаанда түрэлхид уригдаа һэн. Тэдэнэр үхибүүдэйнгээ дүүргэжэ гараһан класс бүхэниие өөһэдын хүсөөр шэнэ жэлдэ бэлдэхэбди гэһэн уялга абаад, июнь июль хоёр соо эдэбхитэй һайнаар хүдэлөө,—гэжэ директор тодорхойлбо.—Һургуули заһабарилхаар хараалһан мүнгэн тиигэжэ нилээд алмагдаа юм. Тэрээгээрээ элдэб шухала хэрэгсэлнүүдые худалдажа абаабди.

Тус һургуулиин багшанар мүнөө үедэ шэнэ программаһаа дулдыдуулан, һуралсалайнтаа түсэб табижа байнхай.

— Һуралсалай шэнэ жэлдэ юу хэхээр хараалнабта?

— Мүнөө жэлдэ хэхэ хүдэлмэримнай тон ехэ. Нёдондонойнгоо дүн согсолон шэнжэлээд, алдуу дутуунуудаа дабтахагүйн тулада тусхай хэмжээнүүдые харааланхайбди. Нэн түрүүн һуралсалые ажабайдалтай нягтаар холбохо, Липецкэ багшанарай дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулхабди. Тиигэһэнэй аша туһаар һурагшадаа бүри һайнаар һургаха болонобди,—гэжэ багша мэдүүлбэ.

Тобшолходо, энэ һургуули ерэхэ жэлдэ жэшээтэ һайнаар хүдэлхын тула бэеэ зэһэнхэй, бэлэн байна.

Тэндэһээ гаража ошоходоо, түрэлхидэй һайн һайхан үүсхэлые, һургуули олониитэ хоёрой хоорондохи холбоо харилсаанай улам бэхижэжэ байһые омогорхон хараабди. Мүн саашадаа һуралсал хэшээлнүүдэй түлэг үедэшье энэ холбоонь улам үргэдэжэ, үхибүүдые һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүри ехэ амжалтын туйлагдаха байһанда баяртайгаар этигэн найдаа бэлэйбди.

Р. Халзанов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын № 26-дахи найман жэлэй һургуулиин библиотекэ соо үхибүүд хэрэгтэй номуудаа худалдан абажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХАЛААХАЙ

Анхарнагүйл даа, шортоо!

Хонгор согтой үхибүүднай—коммунизмын сагай эрхэтэд! Балшар багаһаань тэдэниие баатарлиг дорюунаар хүмүүжүүлхэ, сэдьхэлэйнь тунгалаг гүн соо коммунис үзэл нэбтэрүүлхэ, ажалай абьяас бадаруулха гээшэ айхабтар һайхан хэрэг ха юм.

Хэды тиимэ болобошье, һуралсал һургуулиин хэрэгтэ тунгаасагүй түлюураар, тогтууригүй халирхайгаар хандадаг албан тушаалтан, ахай баабайнар үшөөл бии зандаа.

Бэшүүрэй аймагай Охин Булагай дунда һургуулиин эмхи муутай байһыень абаад үзэгты. Эндэ һургуулиин гэрнүүдые заһаха, бариха гэхэдэ, томодол томо совхозһоо «тоохо» хүн олдобогүй. Багшанар, һурагшад лэ өөһэдөө бар хүсөөрөө туйлаа.

Баһа тэндэхи мастерскойдо багажа зэбсэгүүд дутана. Совхозой МТМ-дэ хэлэжэ шортоо—сожоош татаха юм бэшэ.

Үхибүүдэй гурбан байра биишье һаа, үзэмжэгүй уйтанууд. Нэмээжэ барилга хэхын орондо, нэгэ гэр соонь—ясли. «Сүлөөлыт гэрымнай», —гэжэ сүхэртэрөө хэлээ юм багшанар. Совхозой директор Плюснин, теэд хэшээхэ, хэрэглэхэ юм бэшэ. Арбаад модоной газарта оршоһон Топка тосхонһоо үхибүүдыэ шэрэлгэ баһал үнгэрүү муугаар эмхидхэгдээ һэн.

Энээн дээрэһээ шалтагаалан аяар дүрбэн үхибүүн һургуули, һуралсалаа хаяа юм.

Хэды тиимэ болобошье хаяа хадхаһан сомоной Совет, түрүүлэгшэнь тэрэнэй бүри нобшо—хадхуухан, нялуухан үгэһөө ондоо хамһалсаха үүсхэл гаргаагүй.

Юун болоно гэлтэйб иихэдэнь? «Хун шубуун, хабшахай, хурга шүдэтэ сурхай» гурбанайл уршагта үльгэрэй бодото жэшээ урдамнай байна бэшэ гү?

Олигой нозог иимэ ябадалые яажа тэсэхэб! Хатуухан эрилтэ табижа, хамаарха саг болоол!

[..]ЛСАЛАЙ ЖЭЛЭЙ ЗАРИМ ДҮНГҮҮДҺЭЭ...

[..] ябаа залуу үетэ[..]мунис ёһоор хүмүү[..] тухайда манай пар[..]рамма дотор эли то[..]анхай.

[..] бүхэндэ ябуулаг[..]үүжүүлгын хүдэлмэ[..] зорилгонь—үхибүү[..]да дуратайгаар һур[..]ал болоно. Общест[..] туһада ажал хэхэ [..] бүхэнэй арюун нан[..] байха ёһотой. Теэд[..]идархын тула шуха[..]тай бүхы юумэн ажал [..]иин ашаар лэ бии бо[..] юм.

[..] Программын шэнэ [..] таарама зохидоор [..]гээрэлэй бүхы хү[..]гшэд ажал хүдэл[..]дхэхэ уялгатай.

[..] хамта, һургуулиие [..]тай нягтаар холбо[..] гараһан сагһаа [..]салай түсэб, про[..] нилээд хубилгаг[..] классуудай һураг[..] ажахыгаар эхин [..]тэй боложо, хүдөө [..]ургамалнууд болон [..]ые харууһалха хэ[..]ор хабаадалсана. [..]мэр нэн түрүүн [..]дархи туршалгын [..] ажаллаад, һүү[..]оз болон совхозуу[..] фермэнүүдтэ хүдэл[..] байна. Арбан жэ[..]лиин ахалагша [..] үхибүүд хүдөө ажахын үйлэдбэритэй танилсажа, һургалсалай-үйлэдбэриин практика гараха зуураа, али бүхы ажал хүдэлмэридэ хабаадалсадаг болонхой.

Үйлэдбэриин һуралсалтай болоһон хүдөөгэй дунда һургуулинуудай бэелүүлхэ зорилго бүришье һаа ехэ. Тэндэ үхибүүд юрэнхы эрдэм шудалхынгаа хажуугаар тусхай мэргэжэл оложо абана. Үйлэдбэриин һуралсалтай болоһон хүдөөгэй 26 дунда һургуулида үнгэрөөшэ жэл 927 һурагшад һуража гараба. Тиихэдээ 307 үхибүүд малша-механизаторай, овощевод-механизаторай —75, тараан ажалай механизацяар 168, хүдөө ажахын машинануудые заһабарилгаар 64, мүн тракторист-машинист болохоор 288, электромонтёрой мэргэжэл олохын тула 25 хүн һуралсажа, яһала һайн үрэ дүнгүүдые туйлаа.

1962—1963 оной һуралсалай жэлдэ республика доторнай 50 һургуули үйлэдбэриин һуралсалтай болохо юм. Тиихэдээ мүн лэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хүдэлмэри үргэнөөр бэелүүлхэ ёһотой болоно бшуу.

Һургуулинуудые хүдөө ажахын үйлэдбэритэй нягтаар холбохо арга юуб гэхэдэ, һурагшадай бригаданууд болоно. Һурагшадай бригадануудта үхибүүд ажаллахадаа, хүдөө ажахын хүдэлмэридэ, ажалда дуратай болодог юм гээд Н. С. Хрущев хэлэһэн байдаг. Теэдшье энэ хэлэгдэһэн үгын айхабтар зүб байһаниинь бодото жэшээнүүд дээрэһээ тон элеэр харагдана. 1961 ондо манай Буряад орондо аяар 12 мянган һурагшад үйлэдбэриин бригадануудта ажаллаа. Тэдэнэр 154 мянган толгой шубуудые тэжээһэн, 280 га саахарай свёкло, 990 гектар кукуруза ургуулһан, мүн бусад олон янзын ажал хэһэн байна. Харин 1962 ондо республика доторхи һурагшадай бригадануудта 14 мянган үхибүүд хүдэлжэ, 1020 гектар кукуруза, 400 га саахарай свёкло, 265 га тэжээлэй бобы болон горох ургуулһан, 190 мянган шубуу тэжээлсэһэн, 315 га хартаабха, 173 гектар овощ, 300 га талмай дээрэ ороохото ургамалнуудые тарижа харууһалба. Энэ талаар илангаяа Бэшүүрэй, Хориин, Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй болон бусад аймагуудай һурагшадай бригаданууд һайн үрэ дүнгүүдые туйлажа байна. Жэшээнь, Бэшүүрэй аймагай һурагшад 151 га кукуруза, 120 га саахарай свёкло, 20 га тэжээлэй бобы эрхимээр харууһалжа, үндэр баян ургаса хуряахань. Тэрэшэлэн Хориин аймагай үхибүүд 150 га кукуруза, 30 га хартаабха, 35 га саахарай свёкло, 22 га тэжээлэй бобы болон 50 га ороохото ургамалнуудые муу бэшээр ургуулба. Эндэ Хэжэнгын дунда һургуулиин тараан ажалай бригадые онсолон тэмдэглэхээр. Багша нүхэр А. Л. Жарковагай хүтэлбэри доро 50 га кукуруза, 10 га хартаабха, 4 га овощ, 16 га саахарай свёкло, 35 га ороохото ургамалнууд эрхим һайнаар харууһалагдаба. Тэндэхи участок дээрэ май һара соо наг шэбхэ элбэгээр гаргагдаһан юм. Мүн бүхы участок дээрэнь тарилгын хүдэлмэри агротехническэ заабариин ёһоор хэгдээ. Гэбэшье Анаагай, Хэжэнгын совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд һурагшадай бригадануудта туһаламжа дутамагаар үзүүлээ. Тэдэнэр саг болзор соонь газарай участок, тарянай үрэһэ, хүдөө ажахын техникэ гэхэ мэтые таһалжа үгөөгүй.

Һурагшадай олохон бригадануудта туршалгын хүдэлмэри, мүн лэ үргэнөөр ябуулагдана. Жэшээнь, Захааминай аймагай Михайловкын дунда һургуулиин һурагшад үрэһэ туршан шалгаха участогта ажаллаха зуураа, нилээд ехэ юумэ хэжэ байнхай. Тэндэхи үхибүүд багша нүхэр И. И. Бутухановай хүтэлбэри доро 22 га кукуруза, 10 га горох харууһалан ургуулха зуураа, элдэб һонирхолтой тэмдэглэлнүүдые хэбэ. Тэрэшэлэн Шара голой найман жэлэй һургуулида туршалгын хүдэлмэри биолог нүхэр Назимовагай ударидалга доро яһала һайнаар ябуулагдана. Зургаан янзын бобы, 12 сортын помидор, зургаан янзын капуста, 3 сортын хартаабха болон гурбан янзын кукуруза туршан шалгагдана. Гэхэтэй хамта һургуулиин участок дээрэ ургуулагдаһан гибриднэ үрэһөөр кукуруза дүрбэдэхи жэлээ таригдаа.

Зарим районуудта һурагшадай үйлэдбэриин лагерьнууд тогтоогдоо. Мухар-Шэбэрэй аймагай Шаралдайн дунда һургуулиин, Кабанскын аймагай Оймурой дунда һургуулиин дэргэдэхи лагерьнууд ажал хүдэлмэреэ илангаяа эмхитэй һайнаар ябуулаа. Гэбэшье, Хяагтын аймагай Хүдэриин дунда һургуулиин үхибүүдэй лагерь хангалтагүйгөөр хүдэлбэ. Ушар шалтагааниинь юуб гэхэдэ, Хүдэриин совхозой дирекци (нүхэр Д. Д. Банзаров) тон хожом болоһон хойно һурагшадта газар таһалжа үгөө бшуу. Тиимэһээ участогынь огто үтэгжүүлэгдээгүй. 15 гектар дээрэ саахарай свёкло ехээр оройтуулжа таряа. Юундэб гэхэд, машина техникэ баһал саг болзор соогоо һурагшадта даалгагдаагүй. Тиигээд бүхы участогынь буртаг үбһэндэ дарагдашоо. Үхибүүд хэды оролдобошье, гараараа бүтээдэг тула ажалаа диилэхэеэ болёо юм.

Теэд хэды дутуу дундануудай тохёолдобошье, һурагшадай бригада болон үйлэдбэриин лагерьнуудай ажал нёдондо жэлэйхиһээ эмхитэй һайнаар ябуулагдана. Эдэ бригада болон звенонуудта ажалай хүмүүжэлһээ гадна, мүн юрэнхы хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэгдэнэ, спортын мүрысөөн, хүдөө ажахын түрүүшүүлтэй уулзалганууд онобшотой зохидоор үнгэргэгдэнэ.

Үхибүүдые колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин болон ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр элсүүлгэ хадаа ургажа ябаа залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ һургуули бүхэнэй урда шэнэ арга боломжо үргэнөөр нээжэ үгэнэ.

Ю. Шишкин,
Бур АССР-эй гэгээрэлэй министерствын инспектор.

Һургуули урагшань, совхоз гэдэргэнь, сомоной совет дэргэдэнь...

Ф. БАЛДАЕВАЙ зураг.

АХА ДҮҮ ЁҺОНОЙ ТУҺАЛАМЖА

Монголой уһан замшад Улаан-Үдэ ерээд бусаба

Манай хүршэ—Монгол Арадай Республикын уһан замшад Сэлэнгэ, Орхон мүрэнүүдые бүри һайнаар ашаглаха зорилгоор ашаа шэрэлгэдээ шэнэ теплоходуудые хэрэглэдэг болохонь. Шэнэ техникэ ашаглаха, жолоодохо хэрэгтэнь Улаан-Үдын пристаниин уһан замшад монгол нүхэдтөө аха дүү ёһоной туһаламжа хүргэнэ.

Теплоходуудта һуужа ерэһэн Монголой уһан замшад капитан Намжалын Чултум, механик Нямын Шираб Базар, тэдээнэй туһалагшад Павелин Бабудоржи Мункын Шагдар Улаан-Үдэ хотодо хэдэн хоног айлшалха зуураа, баржануудые шэрэхэ түрүү аргатай, флодые техническэ талаарнь ашаглаха дүй дүршэлтэй танилсаа.

Арба гаран хоногой турша соо Улаан-Үдэдэ айлшалһан Монголой уһан замшад августын 22-ой үдэр нютагаа бусаба.

Улаан-Үдын пристаниин уһан замшад: дүй дүршэлтэй капитан-механик Сергей Иванович Корнильцев, механик-штурман Александр Захарович Сургучов гэгшэд айлшадаа замдань үдэшэлсөө. Тэдэнэр монгол нүхэдтөө байра дээрэнь туһалха хүсэлтэй.

Д. Балданов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын пристаниин механик Александр Захарович Сургучёв (зүүн гарһаа хоёрдохи) монгол нүхэдэй дунда һууна.

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ СОЮЗДА

„ТУҺАЛХА УЯЛГАТАЙБДИ..."

Һаяхан Буряадай уран зохёолшодой союзай партийна суглаан болобо. Түрүүлэгшээр һунгагдаһан уран зохёолшо М. Степанов суглаа нээхэ зуураа:

— Мүнөө жэл манай республика хэзээ хэзээнэйхиһээ баян ургаса хуряажа байна. Тиихэдэнь бидэ, уран зохёолшод, өөһэдынгөө хубитые бүгэдэ арадай энэ хэрэгтэ оруулха, хүдөөтэй ажалшадта туһалха нангин уялгатайбди. Теэд яажа туһалхабибди?— гээд суглараһан уран зохёолшодые шарайшалан хараба.— Хэндэ ямар һанамжа байнаб?

Түрүүлэн үгэ абаһан Африкан Бальбуров партиин областной комитедэй һаяхан болоһон пленум дээрэ мүн лэ энэ асуудалай табигдаһые хараада абажа, нимэ тодорхой дурадхал оруулба.

— Минии һанахада, бидэ, Буряадай уран зохёолшод, Москвагай болон бусад областиин уран зохёолшодой үүсхэһэн хэрэг дэмжэжэ, бүлэг бүлэгөөрөөшье һаа, нэгэ нэгээрээшье һаа, аймаг хоорондын газетэнүүдтэ туһалха ёһотойбди. Энэ хадаа манай хубита болохо. Юушар юуб гэхэдэ, манай республика соо гарадаг аймаг хоорондын газетэнүүд үшөөл һанаһанда хүрэхөөр гаранагүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Зарим газетэнүүдэй алдуу дутуунуудые партиин областной комитедэй пленум элирхэйлэн шүүмжэлһэн байна.

Н. Рыбко: Энэ—манай хэрэг. Би урданьшье туһалалсаһан хүм, мүнөөшье туһалалсахаар бэлэнби. «Прибайкалец» гү, али «Шэнэ Үдэ» гэжэ газетын редакцинуудтай холбоотойб. Намайе тэдэ хоёрой али нэгэндэ эльгээгты.

Д. Хилтухин: Би һаяхан Хяагтын аймагаар ябаад ерээб, тэндэхи аймаг хоорондын газетые уншааб. Даб дээрэ бирагүйшэгөөр лэ гарана. Туһалалсахаар бэлэнби.

Н. Балдано: Аймаг хоорондын газетэнүүдтэ шадаха аргаараа туһалха гээшэ манай уялга. Хэн ямар газетэдэ ошохоб, энэ дары бэшүүлэгты!

Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Коммунизмын туяа» газетэдэ мэдээжэ уран зохёолшо Ч. Цыдендамбаев, М. Степанов гэгшэд, «Шэнэ Үдэ» газетэдэ Ц. Галсанов, Н. Рыбко, Д. Улзытуев, «Прибайкалец» газетэдэ Ц. Дондокова, Ц. Галанов болон бусад ошохо байһанаа мэдүүлээ.

Уран зохёолшод хүдөө ажахын түрүүшүүл тухай очерк, рассказ, шүлэгүүдые бэшэхэһээ гадна, журналист ябаһанайнгаа баян дүй дүршэл хубаалдаха, тусхайта хуудаһануудые бэлдэхэ байһаниинь ойлгосотой.

А. Жалсанов.

МАНАЙ РЕСПУБЛИКАДА ГЕОЛОГИЧЕСКА ШЭНЖЭЛЭЛГЭНҮҮДЫЕ ХЭХЭ ТУХАЙ

Эрдэм наука хүгжөөхэ, үйлэдбэриин хүсэнэй түргөөр хүгжэжэ байгаа районуудта эрдэм ухаанай эмхи зургаануудые дүтэлүүлхэ, нютаг дээрэнь шэнжэлгын эмхи зургаануудые байгуулха асуудалда парти, правительство угаа ехэ анхарал хандуулна.

Научна хэдэ хэдэн таһагуудтай, тэрэ тоодо геологиин таһагтай, Буряадай эрдэм шэнжэлэлгын комплексно институдые 1958 ондо бии болгоһон ушар партиин анхарал оролдолгын гэршэ болоно. Илангаяа һүүлэй үедэ Буряадай газар дээрэ геологическа шэнжэлэлгэ түсэбэй ёһоор эрхилэгдэдэг болоо. Энэ хүдэлмэриин үрэ дүн манай хизаар ороной ехэ баялигтай байһые гэршэлэн харуулба.

Республикын геологуудай, мүн хэдэ хэдэн институдуудай хүдэлмэрилэгшэдэй оролдолгоор Буряад орондо молибден, никель, алтан, түмэр, хризотиласбест, апатит, мүн бусадшье шухала ашагта малтамалнууд олдоһон байна. Дурсагдаһан зүйлнүүдые ашаглаад байхада, манай захиргаанай-экономическа районые саашадань хүгжөөлгэдэ туһалха, оронойнгоо арадай ажахые минеральна түүхэй эдээр хангалга һайжаруулха болоно.

Буряадай газар дээрэхи геологическа шэнжэлгэнүүдые һайжаруулхын тула республикадамнай геологическа управлени байгуулагдаһан байгаа. Энэ управлениин хүдэлмэрилэгшэд шэнжэлэн бэдэрэлгын хүдэлмэри хэхэ зуураа, хадалиг газарай хүрьһэ, ашагта малтамалнуудай булашануудые шэнжэлхэ асуудалнуудые шиидхэнэ.

Манай таһагайхид шухала дүрбэн асуудал шэнжэлхэ зорилготой. Эдэ асуудалнууд СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделенеэр баталагданхай. Минеральна зарим түүхэй эдүүдэй ямар газарта байдаг тушаа шэнэ мэдээнүүд абтаһан байна. Иимэ түүхэй эдүүд Баргажан-Муй шадар бии гэжэ тодорхойлогдоо. Саашадаа тэндэ элдэб зүйлэй ашагта малтамалнууд абтадаг болохо магадгүй. Эртэ урда сагта газар дороһоо гараһан зүйлнүүд Буряадай урда районуудта олдоо. Тэдэниие бүхы талаһаань шэнжэлжэ үзөө һаа, минеральна түүхэй эдүүдэй хоорондохи холбоо барисаан тодорхойлогдохо юм.

Хойто Байгалай аймагтахи Бурпала, Сынныр гэжэ хадалиг газарнуудта апатит олдоо. Тэрээниие саашадань шэнжэлмээр гэжэ һанагдана. Зэдын аймагта вольфрам, молибденэй ямар газарта байдагыень шэнжэлхэ гээшэ угаа шухала.

Манай хүдэлмэрилэгшэд Хойто-Байгалай аймагта зэд, никель, бусадшье олон зүйлэй металлай булашые Буряадай геологическа управлениин хүдэлмэрилэгшэдтэй сугтаа шэнжэлээ. Тэндэ олон зүйлэй шэнэ металлнууд олдоһон байна. Энээнтэй хамта эндэхи металлнуудай хайшан гэжэ удаа дараалан бии болоһониинь тодорхойлогдоо. Энэ нютагтахи газарай хүрьһэнэй эртэ урда саг ехээр һалхитуулһаниинь элирүүлэгдээ. Энэ баримта научна угаа ехэ удха шанартай юм.

Молибден, флюорит, алтан гэхэ мэтэ хэдэ хэдэн шухала малтамалнуудай ямар үедэ бии болоһыень шэнжэлхэ шухала байна.

Геологическа шэнжэлэлгэ хэхэтэйгээ хамта геофизическэ шэнжэлгэнүүдые хэхэ хэрэгтэй. Яахадааб гэхэдэ, манай республикада газар ехээр хүдэлдэг юм.

Нүүрһэнэй бии болоһон газарнуудые шэнжэлхэ талаар ехэ ажал хэгдэнэ. Республика дотор нүүрһэнэй асуудал шиидхэгдээ гэжэ нэгэ үе тоологдодог байгаа. Тиибэшье промышленностиин хүгжэхэтэй хамта нүүрһэн бүри ехээр хэрэглэгдэдэг болоно. Хэрбээ нүүрһэнэй шэнэ уурхайнуудай олдоогүй һаань, һаяын жэлнүүдтэ нүүрһэн дуталдадаг болохо. Нүүрһэнэй уурхайнуудые, илангаяа дээрэ газарта байдаг, тэрэшэлэн шанар һайнтай, коксологдодог нүүрһэнүүдые бэдэржэ олохо гээшэ геологуудай мүнөө үеын зорилго болонхой. Гэхэ зуура, Буряадай республикада нүүрһэнэй ямар гуримаар бии болоһон асуудалые теоретическэ талаарнь түргөөр шиидхэхэ хэрэгтэй.

Дээрэ дурсагдаһан асуудалнуудые шиидхэхэ талаар һонирхолтой шэнжэлгэнүүд хэгдэнхэй. Тиимэһээ гол шухала ашагта малтамалнуудые, тэрэ тоодо тон хомор хэдэн зүйлэй металлнууд болон бодосуудай булашые шэнжэлхэ заабари зохёохо арга бии болонхой.

Научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэриие саашадань үргэдхөөд байгаа һаа, геологиин таһаг үргэдхэхэ, лабораторинь һайн түхеэрэлгэнүүдтэй болохо байгаа.

Ц. ОЧИРОВ,
геолого-минералогиин эрдэмэй кандидат, Буряадай комплексно институдай геологиин таһагые даагша.

Хилын саанаһаа

Бухарестдэ баяр болобо

БУХАРЕСТ, августын 23. (ТАСС). Фашистска дарлалтаһаа Румыниин сүлөөлэгдэһөөр 18 жэлэй ойдо зорюулагдан, мүнөөдэр Бухарестдэ сэрэгэй парад, Румыниин ниислэлэй ажалшадай ехэ митинг болобо.

РРП-гэй Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь, РНР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Г. Георгиу-Деж, РНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ И. Г. Маурер, парти, правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд түбэй трибуна дээрэ зогсожо байгаа.

Сэрэгэй академиин һурагшад, сэрэгэй училищинуудай курсантнууд, ябаган сэрэгэй, хилын харуулай сэрэгүүд, далайн-сэрэгэй флодой частьнууд, моторизированнэ сэрэгэй частьнууд, парашютна, артиллерийскэ, танкова болон ракетнэ сэрэгүүд парадта хабаадаа.

Удаань ажалшадай ехэ демонстраци болоо. Маркс, Энгельс, Ленинэй, партиин болон Румыниин Арадай Республикын правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүдые, эб найрамдалай, социализмын, румыно-советскэ хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан лозунгнуудые, Румыниин арадай ажалай амжалтануудые харуулһан транспарантнуудые демонстрантнууд барижа ябаа. «Румыниин Арадай Республика—манай зол жаргалта Эхэ орон мандаха болтогой!», «Эб найрамдалай түшэг тулгуури болоһо СССР мандаха болтогой!», «Румыно-советскэ хани барисаан мандаха болтогой!» гэһэн юрөөлнүүдые демонстрацида хабаадагшад табиһан байна.

Демонстрациин түгэсхэлдэ физкультурнигууд мэргэжэл шадабаряа харуулаа.

Областьнуудай түбэй городуудта, ороной томо промышленна городуудта һайндэрэй демонстрацинууд болоо.

Польшын авиациин һайндэр

ВАРШАВА, августын 23. (ТАСС). Авиациин үдэрые Польшын ажалшад мүнөөдэр тэмдэглээ.

1944 оной августын 23-най наратай дулаан үдэр Люблин шадарай Задыбе Старын аэродром дээрэһээ бүлэг истребительнүүд фронт шэглэн ниидэһэн байгаа. Тэдэниие Польшын лётчигууд жолоододожо ябаа. Польшын эмблемэтэй истребительнүүдтэй хамта советскэ «ИЛ»-нүүд ниидэлсэжэ, дайсаниие добтолһон байна. 1943 оной августын 23-най үдэр Польшын түрүүшын авиационно полк бии болоһо, «Варшава» гэжэ нэрлэгдэһэн юм.

Мүнөө Польшо авиациин талаар ехэ хүсэтэй, мүнөө үеын техникээр, мэргэжэл ехэтэй кадрнуудаар хангагдаһан гүрэн болоно. Польшын лётчигууд Эхэ оронойнгоо агаарай хилые хёрхоор сахин хамгаалжа байдаг. Орон дотор гражданска авиаци ехээр хүгжэнхэй.

Авиациин үдэртэй дашарамдуулагдан, орон дотор баярай заседанинууд, үдэшэнүүд, концертнүүд болоно, авиационно техникын талаар Польшын түйлалтанууд харуулагдана.

ГДР-эй правительствын мэдүүлгэ

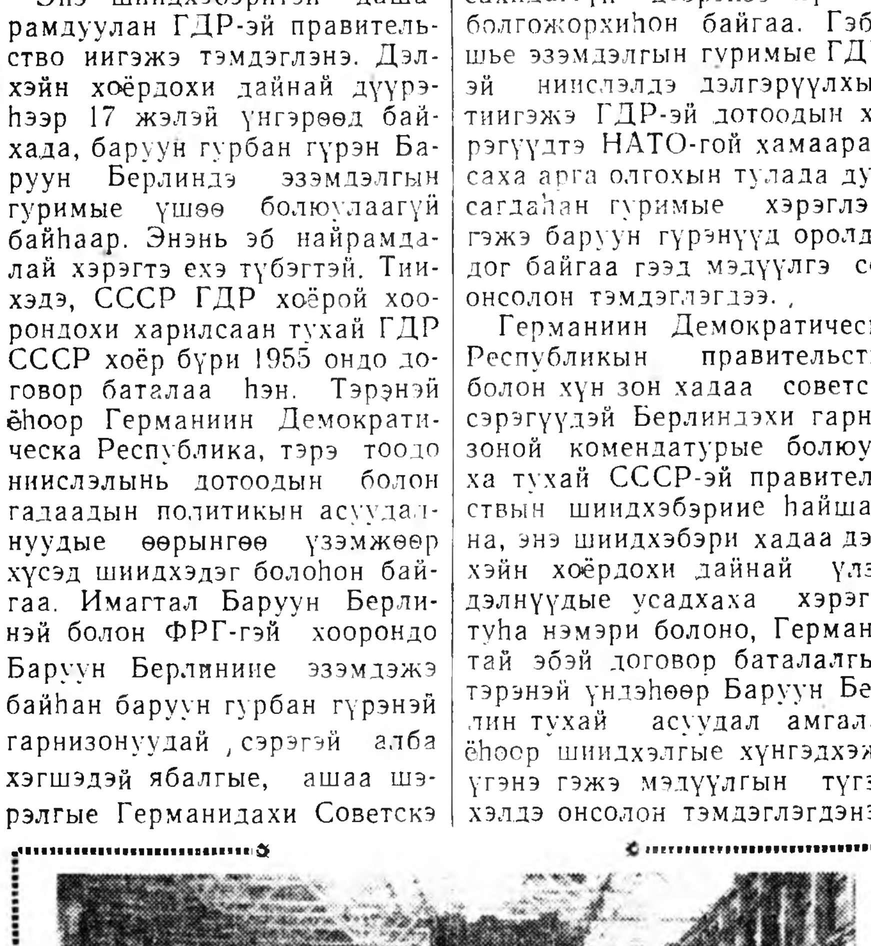
БЕРЛИН, августын 22. (ТАСС). Советскэ сэрэгүүдэй Берлиндэхи гарнизоной комендатурые болюулха гэжэ Советскэ правительствын шиидхэһэн тушаа Германиин Демократическа Республикын правительствын мэдүүлгэ мүнөөдэр эндэ толилогдоо. Мэдүүлгэ соо иигэжэ заагдана. Советскэ сэрэгүүдэй Берлиндэхи гарнизоной комендатурые болюулха тухай шиидхэбэри гаргахадаа, Советскэ Союзай правительство ГДР-эй правительстватай зүбшэһэн байгаа.

Энэ шиидхэбэритэй дашарамдуулан ГДР-эй правительство иигэжэ тэмдэглэнэ. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһээр 17 жэлэй үнгэрөөд байхада, баруун гурбан гүрэн Баруун Берлиндэ эзэмдэлгын гуримые үшөө болюулаагүй байһаар. Энэнь эб найрамдалай хэрэгтэ ехэ түбэгтэй. Тиихэдэ, СССР ГДР хоёрой хоорондохи харилсаан тухай ГДР СССР хоёр бүри 1955 ондо договор батлаа һэн. Тэрэнэй ёһоор Германиин Демократическа Республика, тэрэ тоодо ниислэлынь дотоодын болон гадаадын политикын асуудалнуудые өөрынгөө үзэмжөөр хүсэд шиидхэдэг болоһон байгаа. Имагтал Баруун Берлин болон ФРГ-гэй хоорондо Баруун Берлиндэ эзэмдэлгын байһан баруун гурбан гүрэнэй гарнизонуудай ,сэрэгэй алба хэгшэдэй ябалгые, ашаа шэрэлгые Германидахи Советскэ бүлэг сэрэгэй командовани саг зуура хинаха болоһон байгаа.

Германо-советскэ дурсагдаһан договорой үндэһөөр, ГДР-эй газар дээрэ совет сэрэгүүдэй саг зуура байха асуудалнуудаар 1957 ондо ГДР СССР хоёрой хоорондо хэлсээн баталагдаа һэн. Энэ хэлсээн Берлиндэхи советскэ сэрэгүүдтэ мүн лэ хамаатай юм гэжэ ГДР-эй правительство саашань тэмдэглэнэ.

Дүрбэн талын тодорхойлон тогтооһон гуримые, баруун гүрэнүүд Потсдамска хэлсээе сахидаггүй дээрэһээ хүсэгүй болгожорхиһон байгаа. Гэбэшье эзэмдэлгын гуримые ГДР-эй ниислэлдэ дэлгэрүүлхын, тиигэжэ ГДР-эй дотоодын хэрэгүүдтэ НАТО-гой хамааралсаха арга олгохын тулада дурсагдаһан гуримые хэрэглэхэ гэжэ баруун гүрэнүүд оролдолго байгаа гэжэ мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Германиин Демократическа Республикын правительство болон хүн зон хадаа советскэ сэрэгүүдэй Берлиндэхи гарнизоной комендатурые болюулха тухай СССР-эй правительствын шиидхэбэриие һайшаана, энэ шиидхэбэри хадаа дэлхэйн хоёрдохи дайнай үлэгдэлнүүдые усадхаха хэрэгтэ туһа нэмэри болоно, Германитай эбэй договор баталалгые, тэрэнэй үндэһөөр Баруун Берлин тухай асуудал амгалан ёһоор шиидхэлгые хүнгэдхэжэ үгэнэ гэжэ мэдүүлгын түгэсхэлдэ онсолон тэмдэглэгдэнэ.

ХИТАДАЙ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА. Ляонин провинциин (Зүүн-Хойто Хитад) Советскэ Союзай туһаламжаар металлургическа, машина бүтээлгын, электрын эльшэ хүсэнэй, химическэ промышленностиин үндэһэ һуури байгуулагдаа. Шэньянай, Дальнини, бусад городуудай машина бүтээлгэдэ 12 жэлэй турша соо станок бүтээлтые 33 дахин нэмээгээ. Олон шэнэ тухэлэй тухеэрэлгэнүүд болон механизмнуудые бүтээдэг болоо. Зураг дээрэ: Шэньянай хүндэ машина бүтээлгын заводто бүтээгдэһэн прокатна стан.
Синьхуа агентствын фото.

США-гай президент пр[...] конференци хэбэ

ВАШИНГТОН, августын 23. ТАСС-ай корреспондент М. Сагателян иигэжэ дамжуулна:

Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар Холбоото Штадууд Советскэ Союзһаа гээгдээ, энэ талаар Советскэ Союзые США-гай хүсэхын тулада нилээд ехэ саг хэрэгтэй гэжэ үсэгэлдэр пресс-конференци хэхэдээ президент Дж. Кеннеди мэдэрээ.

Холо һүрэдэг ракетэнүүдые байгуулгаар Советскэ Союзһаа бидэнэр гээгдэнэбди.

Советскэ Союзай бүтээһэнэй шэнээн тиимэ томо ракетэнүүдые бүтээхын тулада тон ехэ хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй гэжэ президент үргэлжэлүүлэн хэлээ. Бидэнэр гээгдээбди, үшөөл нилээд удаан саг соо гээгдэжэ ябахабди гэжэ Кеннеди тобшолол хэнэ.

Советскэ замбуулинай ракетэнүүд «Сатурн» гэжэ проектээр Америкын эрдэмтэдэй бүтээжэ байһан ракетэнүүдтэ орходоо һураггүй томо байна гэжэ Кеннеди заагаа.

Бүри хүсэ ехэтэй ракетэнүүдые байгуулха гэжэ эрмэлзэхэдээ, научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри шангадхахын тулада Холбоото Штадууд мүнөө үедэ угаа ехэ оролдолго гаргана. Энээнэй тулада угаа ехэ хэмжээнэй мүнгэ зөөри хэрэгтэй гэжэ Кеннеди мэдүүлээ.

Бидэнэр гээгдэнэгүйбди гэжэ хэншье баталан хэлэхые оролдоо һаа, Америкын арадые мэхэлһэн болохо байна гээд президент мэдүүлээ. Советскэ Союзые бидэнэй хүсэхын тулада бага бэшэ саг хэрэгтэй. Тиихэдэ замбуулинай дайдые шэнжэлэлгые Советскэ Союз болюулжархиха гэжэ тоолохо ямаршье үндэһэ баримта бидэндэ байхагүй.

Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар Холбоото Штадууд Советскэ Союзые «энэ арбан жэлэй эсэстэ» хүсэхэ, ахин гараха гэжэ найданаб гээд президент Кеннеди хэлээ.

Советскэ сэрэгүү[...] линдэхи гарнизоной [...] турые Советскэ Со[...] люулһанда Холбоо[...] дууд ямараар ханда[...] асуудалда харюусах[...] неди иигэжэ тэмдэ[...] асуудалаар гүрэнэй [...] мент мэдүүлгэ толи[...] тушаа Холбоото Шта[...] линхидтай болон [...] зуудтай зүбшэл хэхэ[...]

ООН-ой Генераль[...] блейн сессидэ хабаа[...] лада Советскэ прави[...] толгойлогшын Нью[...] һаань, Н. С. Хрущев[...] забал туһатай гэж[...] байна гүт гээд корр[...] нүүдэй нэгэн пресс[...] циин боложо байха[...] диһээ асуугаа.

Н. С. Хрущевой ер[...] ямаршье мэдээн нам[...] гүй гээд президент [...] Хэрбээ тэрэнэй ерэх[...] һаань, би уулзажа, [...] хөөрэлдэхэ аргатай [...] жэ найданаб гээд К[...] мээжэ хэлээ.

«Кубада коммуни[...] оронуудай сэрэгүүд[...] гэһэн ямар нэгэн м[...] боото Штадуудта [...] энээн тухай Америк[...] лэй хэдэн органуу[...] мэдээсэһэн байгаа [...] недиһээ асуугаа.

Энээн тухай ямар[...] США-гай прави[...] байхагүй гэжэ Кенне[...] саа. Социалис орон[...] эд бараа болон түхе[...] дые һүүлэй үедэ Ку[...] эльгээдэг болоо, [...] эдэ оронуудһаа эл[...] жэлтэд тиишэ олоо[...] дэнэ гэжэ США-да[...] гээд президент нэмэ[...] Тиихэдэнь, иимэ яб[...] Центральна Амери[...] нэгэн ондоо орондо[...] гээр шэглүүлэгдэнхэ[...] тоолоно гүт гээд [...] асуугдаа. Иигэжэ б[...] лэхэ ямаршье гэршэ[...] байхагүй гээд Кенне[...] саа.

США-гай гүрэнэй департамен[...] мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН, августын 24. (ТАСС). Советскэ сэрэгүүдэй Берлиндэхи гарнизоной комендатурые болюулха гэжэ Советскэ Союзай шиидхэһэн тушаа США-гай гүрэнэй департамент мэдүүлгэ хээ.

Советскэ Союзай [...] риһээ дулдыдангү[...] руун оронуудай ко[...] нууд өөһэдынгөө у[...] шадаашье бэелүүлх[...] дэхи өөрынгөө эрхы[...] даг байха гэжэ мэд[...] заагдана.

Субандрио түрэл орондоо бусажа[...]

ДЖАКАРТА, августын 23. (ТАСС). Индонезиин Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Субандрио США-һаа Джакартада бусажа ерээ. Тэрэ Баруун Ириан тухай Индонези Голланди хоёрой хоорондо болоһон хэлсээндэ хабаадаһан Индонезиин делегациие толгойлһон юм. Индонезидэ Баруун Ирианиие дамжуулан үгэхэ тухай хоёр г[...] рондо августын 16-[...] баталагдажа, д[...] хөөрэлдөөн дүүрэ[...] гэжэ мэдээжэ.

Индонезиин ара[...] хээгүй һаа, Баруун[...] хай асуудалые а[...] гаар шиидхэхэ арга[...] гэжэ Субандрио аэ[...] рэ мэдүүлээ.

Оасайхидые хэрэгсээнгүй ор[...] политикын үрэ

ПАРИЖ, августын 23. (ТАСС). Президент де Голлиие хорлохо һэдэлгэ үсэгэлдэр үдэшэ хэгдээ гэжэ эндэ соносхогдоо. Министрнүүдэй Соведэй заседаниин дүүрэһэнэй һүүлээр де Голль Виллакубле (Париж шадар) аэродром тээшэ ошожо ябаа, тэндэһээ Коломбэ-ле-дез-эглиз гэжэ байрадаа самолёдоор ошохо байһан юм. Парижһаа табан километрын газарта ябахадань президентын машиные автомадаар буудаа.

Президент де Голль гэмтэнгүй үлөө. Өөрынгөө бүлэтэй хамта энэ үедэ хажуугаарнь гаража ябаһан нэгэ автомобилист шархатаа. Хэдэн һомон президентын машинын ара талынь шэлые болон шиные сүмэлөө.

Хорлолгын хэгдэһэн газарта дүтэшэг хүнгэн автомашина хаяатай байгаа. Тэрээн соо буунууд, гранатанууд олдоо. Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор [...] хорлохо һэдэлгые х[...] нүүд хадаа алуурш[...] лэг байгаа. Нэгэни[...] автомашинаар, [...] ашаанай машина[...] байгаа гэжэ хэлээ.

Хорлолгын хэгдэ[...] һаа нэгэ километр[...] най машина олдо[...] соонь гранатануу[...] мет бии байгаа.

Хорлолгын хэгдэ[...] ниие полициинхид[...] алууршадые бэдэр[...]

Генерал де Гол[...] гүүгээр хэгдэһэн х[...] хай ондоо мэдээн[...] Гэбэшье энэ хадаа[...] бандануудай хэһэ[...] тэдэндэ эсэргүү хэ[...] абтадаггүй байһа[...] лоно гэжэ парижа[...] лоно.

Редакторай орло[...]
М. Н. [...]

Манай адрес, телефон[...]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, [...]
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. ред[...] 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов партийной [...] пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и советск[...] тельства — 47-59, промышленности, транспорта, инф[...] 35-14, культуры, литературы и искусства — 34[...] и рабселькоров — 40-49, отдел переводов и кор[...] — 35-95, бухгалтерия — 37-32. Для межд[...] переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства [...] Бурятской АССР.

Н00959. Зак. № [...]